

METODECENTRET
Center for Innovation & Metodeudvikling

Tættere på Familien i Aarhus Kommune

Fra familiernes perspektiv

Tættere på Familien i Aarhus Kommune
- Fra familiernes perspektiv

Metodecentret
Olof Palmes Allé 19
8200 Aarhus N

Sofie Ilsvard & Marie Høstrup

Udgivet maj 2020

Download på www.metodecentret.dk

Der kan frit citeres fra litteraturgennemgangen, korrekt angivelse er:
Ilsvard, S. & Høstrup, M. 2020. Tættere på Familien i Aarhus Kommune - Fra familiernes perspektiv.
Metodecentret.

Indhold

1. Indledning	4
1.1 Læsevejledning.....	5
2. Sammenfatning.....	6
3. Design og metode	9
3.1 Kort om Tættere på Familien	10
3.2 Et felteksperiment: Udtræk til TPF- og kontrolgruppe	11
3.3 Evalueringens datagrundlag og effektmål.....	11
3.4 Statistisk metode	15
4. Karakteristika ved familier i projektet	16
5. Resultater: Familiens oplevelse af sagsbehandlingen	19
5.1 Overordnet tilfredshed hos familierne er øget.....	19
5.2 Ansvarsfordeling i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen.....	20
5.3 Forbedringer på alle dimensioner af samarbejdet	21
5.4 Hvor er effekten størst?.....	23
5.5 Interview-familierne fortæller om deres oplevelser af sagsbehandlingen og samarbejdet med rådgiverne	25
6. Resultater: Familiens trivsel	32
6.1 Forældrenes trivselsniveau er uændret	32
6.2 Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og ansættelsesforhold.....	35
6.3 Færre underretninger i TPF.....	36
6.4 Interview-familierne fortæller om trivsel	38
7. Resultater: Overgangen til voksenområdet.....	41
8. Resultater: Analyse af de økonomiske effekter	44
8.1 Positive økonomiske konsekvenser	44
8.2 Færre anbragte og færre nye anbringelser i TPF	47
9. Konklusion.....	49
9.1 Generaliseringspotentiale.....	50
10. Referencer	51
11. Appendiks	52
Bilag 1: Metodebilag.....	55
1.1 Baggrundskarakteristika.....	55
1.2 Økonomisk analyse	55

1. Indledning

Hen over de senere år har vi set et paradigmeskifte inden for det almene børne- og ungeområde, hvor mange kommuner omlægger deres sagsbehandlingspraksis inspireret af tankegangen fra Sverigesmodellen. Sverigesmodellen tager udgangspunkt i en omlægning af måden, som socialrådgivere og det øvrige fagpersonale omkring barnet arbejder på, og hovedtanken er, at sagsbehandlerne skal have færre sager og en tættere kontakt med familien. Forventningerne til modellen har været, at omlægningen af sagsbehandlingen kan være med til at sikre familierne en bedre indsats og hermed også bedre trivsel, samtidig med at modellen har et økonomisk potentiale. Eksisterende evalueringer af modellen har vist et økonomisk potentiale, men konsekvenserne for de involverede familier er fortsat underbelyst (Engen et al., 2017). Med denne evaluering har vi netop taget udgangspunkt i de involverede familiers perspektiver. Projektet har derfor et selvstændigt bidrag i forhold til at belyse konsekvenserne for familierne, hvori Aarhus Kommunes projekt *Tættere på Familien* skal ses som en case på en succesfuld implementering af Sverigesmodellen.

På baggrund af en byrådsindstilling i 2015 blev det besluttet at styrke handicapområdet for børn i Aarhus Kommune gennem en afprøvning af en Sverigesmodel på børnehandicapområdet under projekttitlen *Tættere på Familien*. Ideen til at afprøve netop Sverigesmodellen kom blandt andet fra forældregruppen selv, der på en række dialogmøder med Aarhus Kommune efterlyste større sammenhæng og koordination i sagsbehandlingen. Sverigesmodellen har, med få undtagelser, hidtil kun været afprøvet på det almene børne- og ungeområde. En del af projektet har derfor også handlet om at tilpasse tænkningen til børnehandicapområdet, da der er flere elementer i Sverigesmodellen, som ikke lader sig overføre direkte til børnehandicapområdet. I projektet har tilpasningen af Sverigesmodellen til børnehandicapområdet konkret bestået af et fokus på størst mulig grad af selvhjulpenhed (fremfor et normaliseringsperspektiv).

Det primære ved Aarhus Kommunes omlægning er rådgivernes tilgang til familierne. Projektets titel *Tættere på Familien*, henviser til et helt centralt element for afprøvningen i form af en tættere kommunal kontakt og hyppigere opfølgning end loven kræver i familier, der har et eller flere børn med handicap. Med afsæt i et intensiveret relationsarbejde til familierne er tanken, at rådgiverne kan arbejde meget "tættere" på de pågældende familier. Forventningen er, at en stærkere relation muliggør, at rådgivernes kendskab til den enkelte familie bliver tættere og mere indgående. Et dybere kendskab til familiernes behov samt en stærkere relation til familien skal være med til at muliggøre, at rådgiverne bedre kan være på forkant i barnets sag og sætte ind med den rigtige indsats. Dette udgangspunkt for rådgivernes praksis betyder også, at de i højere grad skal agere faciliterende og inddragende, samt kan have en aktivt koordinerende rolle for familierne, når det er relevant. I projektet har der desuden også været særsomt fokus på at inddrage familiens netværk i højere grad end tidligere, hvilket også er en del af omlægningen. Rådgivernes sagstal sættes ned, og der er således mere tid til at arbejde med den enkelte familie.

Aarhus Kommune har afprøvet *Tættere på Familien* på børnehandicapområdet i et treårigt pilotprojekt i perioden 2016 til og med 2019. Afprøvningen er forløbet i en afgrænset del af Handicapcentret for Børn, hvor et team bestående af 11 rådgivere og en afdelingsleder er ansat til at varetage 10 % af den samlede sagsmængde på børnehandicapområdet, svarende til 240 sager. Metodecentret har fulgt afprøvningen som evaluator. Vi har evalueret *Tættere på Familien* ud fra et familieperspektiv og et rådgiverperspektiv. Denne publikation belyser familiernes perspektiver, mens rådgivernes perspektiver er afrapporteret i en selvstændig delpublikation (se Høstrup & Ilsvard, 2020).

Projektafprøvningen er designet som et felteksperiment med det formål at belyse effekterne af *Tætte på Familien* med udgangspunkt i indsatsgruppen (TPF) og en såkaldt kontrolgruppe (hidtidige sagsbehandlingspraksis). Projektets design muliggør, at vi parallelt kan følge to tilnærmelsesvis ens grupper af forældre til børn med handicap, hvoraf den ene gruppe har rådgivere, som arbejder efter tilgangen i TPF, mens den anden gruppe forældre fortsætter med rådgivere, der har arbejdet efter hidtidig praksis¹. Evalueringen baserer sig på data fra tre spørgeskemaundersøgelser i såvel TPF-som kontrolgruppe, samt interviews med forældre i indsatsgruppen. Her afdækkes blandt andet familiernes oplevelse af samarbejdet med deres rådgiver og familiens trivsel. Som en del af evalueringen gennemføres også en økonomisk analyse, hvor omkostningerne forbundet med implementering og drift af indsatsen sammenholdes med udgiftsniveauet på myndighedsområdet for indsats- og kontrolgruppen.

1.1 Læsevejledning

Kapitel 2 sammenfatter evalueringens centrale konklusioner.

Kapitel 3 introducerer til projektets design og det metodiske grundlag, som evalueringen baseres på.

Kapitel 4 sammenligner familierne i indsats- (TPF) og kontrolgruppe for dels at undersøge, om det er lykket at opnå to sammenlignelige grupper, og dels at undersøge hvorvidt forældrene ligner den generelle danske befolkning på en række centrale baggrundsvARIABLE.

Kapitel 5, 6, 7 og 8 præsenterer evalueringens resultater. Kapitel 5 fokuserer på familiernes oplevelse af samarbejdet med deres rådgiver i børnehandicap, mens kapitel 6 ser på familiens trivsel. I kapitel 7 kigges specifikt på de familier, hvis barn er fyldt 18 år i løbet af projektperioden for herigennem at undersøge, om projektet har påvirket familiens oplevelse af overgangen til voksenlivet. Kapitel 8 præsenterer de (kortsigtede) økonomiske effekter af projektet.

Kapitel 9 opsummerer de centrale fund i evalueringen, og diskuterer undersøgelsens generaliseringspotentiale.

---

¹ For yderligere uddybning af design og metode henvises til rapportens kapitel 3.

2. Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne af Metodecentrets evaluering af projektet *Tættere på Familien*, som er afprøvet i Aarhus Kommune. Formålet med evalueringen er dels at tilvejebringe viden om de økonomiske effekter og dels at undersøge, hvorvidt tilgangen i projektet har haft en positiv effekt på familiens trivsel og oplevelse af samarbejdet med deres rådgiver.

Afprøvningen er designet som et felteksperiment. Den kvantitative effektanalyse følger en komparativ logik, hvor effekten af indsatsen undersøges ved at sammenligne familier, som har modtaget indsatsen i *Tættere på Familien*, med familier, som har modtaget 'standardpraksis' i projektperioden på en række effektmål. Derudover har vi fulgt fem udvalgte familier, som har modtaget indsatsen i *Tættere på Familien*. Vi har tre gange i projektperioden gennemført enkeltinterview med familierne for herigennem at belyse deres oplevelser af samarbejdet og deres trivsel.

En markant forbedring af familiens oplevelse af samarbejdet og sagsbehandlingen

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen peger entydigt på, at projektet har øget familiernes tilfredshed med sagsbehandlingen markant. Vi har målt familiernes oplevelse af sagsbehandlingen og samarbejdet med deres rådgiver gennem en flerhed af indikatorer, herunder inddragelse, kommunikation, tværgående samarbejde og rådgivers kendskab til familien. Resultaterne viser, at familierne i TPF har oplevet markante og positive udviklinger på alle effektmålene relateret til sagsbehandling og samarbejdet. Samlet kan vi derfor med afsæt i spørgeskemaundersøgelsen konkludere, at projektet er lykkedes med at øge familiens tilfredshed med sagsbehandlingen og samarbejdet.

Kontinuerligt fokus på forventningsafstemning

I modsætning til det relativt ensartede billede, som er fremkommet i spørgeskemaundersøgelsen, rummer interview-familiernes fortællinger varierede oplevelser af sagsbehandlingen og samarbejdet med rådgiver. Interviewindsigterne bidrager derfor med væsentlig læring om, at ikke alle familier oplever den tættere kontakt og rådgiverens intensiverede relationsarbejde på samme måde; og det italesættes fx af én familie som "*tryghedsskabende*", og af en anden som "*grænseoverskridende*". Interviewindsigterne er således med til at understrege vigtigheden af, at rådgiver er opmærksom på, hvilke typer af oplevelser og følelser den tættere kontakt kan generere hos familierne. Hovedpointen fra interview-indsigterne er derfor, at forventningsafstemning mellem rådgiver og den enkelte familie er meget væsentlig, og rådgiver bør have et kontinuerligt fokus herpå i sin praksis.

Forældrenes trivsel er uændret

Resultaterne giver ikke anledning til at konkludere, at indsatsen i *Tættere på Familien* har påvirket familiens trivsel. Det er overraskende set i lyset af, at en af antagelserne bag sverigestænkningen har været, at et godt samarbejde og en god relation til myndighedsrådgiver ville være positivt udslagsgivende for familiernes trivsel. Da projektet må ses som en case på succesfuld implementering, der har formået at øge familiernes tilfredshed med samarbejdet, er det naturlige spørgsmål, hvorfor det ikke resulterer i en højere trivsel for familierne? Evalueringen giver ikke grundlag for entydigt at besvare dette spørgsmål, men på tværs af interview-familiernes fortællinger står det klart, at selvom et

godt samarbejde med rådgiveren er væsentligt, så udgør samarbejdet med rådgiver alene et ud af mange parametre, som kan have indvirkning på familiens trivsel. Interview-familierne peger selv på en række andre områder relateret til at være en familie med et barn med handicap, som kan være problematiske og indvirker på deres generelle trivsel. De nævner eksempelvis planlægning og strukturering af hverdagen, bekymringer om fremtiden og utilfredshed med udførerdelen, samt skole- og dagtilbud. Med udgangspunkt i interview-familiernes fortællinger kan det tyde på, at man med fordel kan se bredere end blot på myndighedsområdet, hvis man vil lykkes med at påvirke familiens trivsel.

Overgangen til voksenlivet for unge med handicap er fortsat vanskelig

Det ser ikke ud til, at projektet er kommet i mål med at forbedre familiernes oplevelse af overgangen til voksenlivet i de familier, hvor den unge er fyldt 18 år i løbet af projektperioden. Men der er positive tendenser, idet andelen af familier, der oplever en 'meget mangelfuld' forberedelse til voksenlivet, er lavere blandt de familier, der har været tilknyttet *Tættere på Familien* i børnehandicapafdelingen. Overgangen beskrives dog fortsat som både vanskelig og udfordrende af både familier og rådgivere. Det hænger formentlig også sammen med, at overgangen stiller nye og øgede krav om koordination og samarbejde mellem flere forskellige aktører, hvor familierne både nævner udfordringerne med voksenhandicap, jobcenter, bosteder mv.

En bedre sagsbehandling er værd at investere i

Den økonomiske analyse viser, at projektet har realiseret en økonomisk besparelse på cirka 6,3 millioner kr. i projektperioden. I den økonomiske analyse har vi sammenholdt lønomkostninger forbundet med driften af indsatsen (estimeret af Aarhus Kommune) med udviklinger i udgiftsniveauet på myndighedsområdet for indsats- og kontrolgruppen. Det vil sige, at eventuelle afledte økonomiske konsekvenser, fx færre sygemeldinger, ikke er afdækket i den økonomiske analyse. Samlet set ser det således ud til, at en bedre sagsbehandling er værd at investere i.

Tabel 2.1 opsamler resultaterne fra den kvantitative analyse.

Tabel 2.1 Sammenfatning af resultater

Effektmål	
Øge familiens tilfredshed med sagsbehandlingen og samarbejdet	Positiv effekt på alle mål relateret til sagsbehandlingen og familiens samarbejde med rådgiver.
Tilfredshed med rådgivers indsats	Positiv effekt
Inddragelse	Positiv effekt ¹
Tværgående koordination	Positiv effekt
Kommunikation mellem rådgiver og familier	Positiv effekt
Rådgivers kendskab til sagen	Positiv effekt
<hr/>	
Øge familiens mestring og trivsel	
Forældrenes trivsel (WHO-5)	Ingen effekt
Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet	Ingen overordnet effekt på forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet, men færre sygemeldinger blandt forældrene i TPF.
Underretninger	Andelen af børn med en eller flere underretninger er lavere for de børn, hvis sag varetages i TPF. Andelen af akutte underretninger er lavere.
Forbedre overgangen til voksenliv	Ingen overordnet effekt, men færre familier oplever en 'meget mangelfuld' forberedelse og planlægning af overgangen.
Økonomiske effekter	Samlet har projektet realiseret en økonomisk besparelse på cirka 6,3 mio. kroner i projektperioden.
Udgifter til familier i projektet	De gennemsnitlige udgifter per barn har været stigende i begge grupper. Men udgiftsstigningerne har været lavere for familier i TPF relativt til kontrolgruppen, svarende til en besparelse på cirka 14,7 mio. kroner.
Omkostninger til projektet	Aarhus Kommune estimerer de samlede meromkostninger til løn til 8,4 mio. kroner.
Anbringelser	Andelen af anbragte er lavere og der er færre nye anbringelser i TPF relativt til kontrolgruppen.

Note: 1) I en value-added model med paneldata er effekten på inddragelse ikke signifikant på et 5 % niveau.

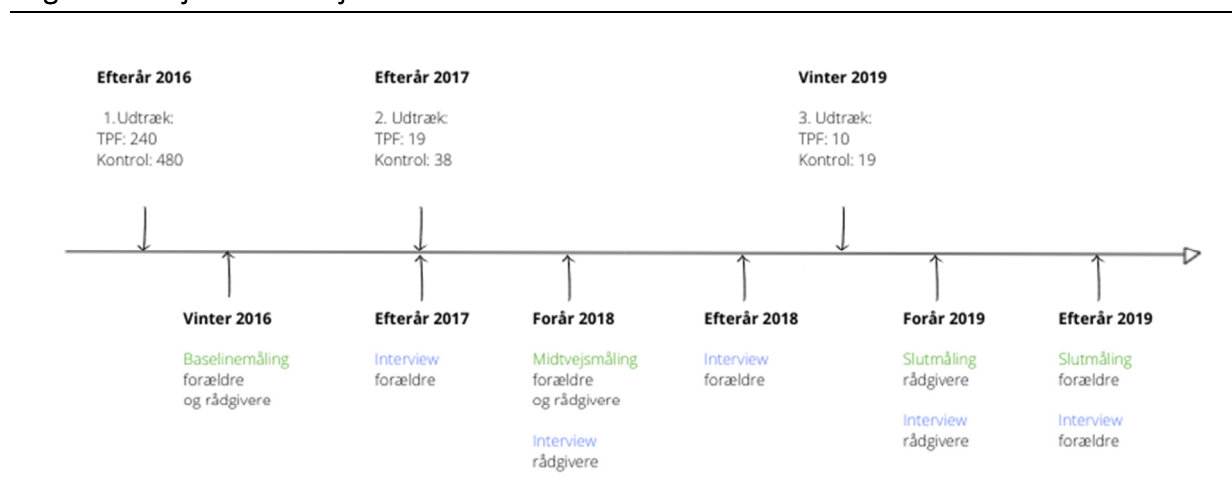

3. Design og metode

I dette afsnit gives en kort introduktion til projektet *Tættere på Familien*. Figur 3.1 viser tidslinjen i projektet. I den øverste del fremgår aktiviteter i selve projektorganiseringen, hvor der er udtrukket nye sager til projektets indsats- og kontrolgruppe tre gange i løbet af projektperioden. I den nederste del er evalueringsaktiviteterne skitseret. Metodecentret har fulgt familier og rådgivere i både *Tættere på Familien* og 'standardpraksis' siden projektets opstart i 2016.

Formålet med denne evaluering er at tilvejebringe viden om effekterne af *Tættere på Familien* set fra familiernes perspektiv². Effekterne vurderes ved, at familier som har modtaget den nye indsats (TPF), løbende sammenlignes med familier, som har modtaget 'standardpraksis' i projektperioden (en såkaldt kontrolgruppe). For at kunne foretage denne sammenligning på et validt grundlag, er det vigtigt, at familierne ligner hinanden så meget så muligt ved projektets start. Derfor er familierne først grupperet efter en række baggrundsvariable, hvorefter de ved lodtrækning er udtrukket til indsats- og kontrolgruppe. Analysen hviler på et omfattende datagrundlag bestående af spørgeskemaer til familierne og interview med udvalgte familier. Indsigterne herfra suppleres med data fra Aarhus Kommune om økonomi, anbringelser og underretninger.

Figur 3.1: Projektets tidslinje

² Rådgivernes perspektiv er afdækket i Høstrup & Ilsvard (2020). *Tættere på Familien i Aarhus Kommune – fra rådgivernes perspektiv*. Aarhus: Metodecentret.

3.1 Kort om Tættere på Familien

I 2016 lød startskuddet til Aarhus Kommunes udviklingsprojekt *Tættere på Familien*. Projektet er en afprøvning af den såkaldte Sverigesmodel på børnehandicapområdet, som tager konkret udgangspunkt i en omlægning af måden, som socialrådgivere og det øvrige fagpersonale omkring barnet arbejder på.

Projektet er et treårigt pilotprojekt, som er afprøvet i en afgrænset del af Handicapcentret for Børn i Aarhus Kommune. I TPF-teamet er en afdelingsleder og 11 rådgivere ansat til at varetage 10 % af den samlede sagsmængde på børnehandicapområdet, svarende til 240 sager. Projektets organisering er illustreret i figur 3.2. En del af omlægningen består i, at TPF-rådgivernes sagstal er reduceret væsentligt, hvilket frigiver mere tid til den enkelte familie. Men omlægningen består også af ny måde at tilgå sagsbehandlingen og dermed familierne på. Rådgiverne arbejder med en tilgang, der blandt andet indebærer en klar ramme for samarbejdet med hyppigere kontakt og bevidste valg af metoder i sagsbehandlingen. Dette indebærer bl.a. at der i udgangspunktet har været systematisk opfølgning hver 3. måned i sager med kompenserende ydelser, og systematisk opfølgning hver 6. uge i sager med foranstaltninger, ligesom *Tættere på Familien* har arbejdet ud fra en løsningsorienteret tilgang, og anvendt metoder som Signs of Safety (SOS), gjort øget brug af børnesamtaler, og haft øget fokus på netværksmøder, mentalisering og anerkendende kommunikation.

Figur 3.2: Organisering af Tættere på Familien

<u>NY PRAKSIS</u>		<u>STANDARDPRAKSIS</u>	
Tættere på Familien		Forebyggelse	Foranstaltning
240 børn (10 %)		480 børn (20 %)	
Indsatsgruppe		Kontrolgruppe	
		<i>(Øvrige børn på Handicapcentret (70 %))</i>	

De øvrige familier på Handicapcentret for Børn har en rådgiver, som er ansat i én af de to afdelinger *Forebyggelse* eller *Foranstaltning*³. I de to afdelinger har rådgiverne arbejdet efter 'standardpraksis' og med uændret sagstal. For at undersøge hvorvidt indsatsen i *Tættere på Familien* har positive konsekvenser for familierne, er der udtrukket 480 matchede sager (en såkaldt kontrolgruppe) som alle har haft en rådgiver i Forebyggelse eller Foranstaltning.

Som det fremgår af figur 3.2 er der en gruppe af såkaldt 'øvrige familier', som også varetages af Forebyggelse og Foranstaltning. De indgår ikke i evalueringen af projektet. Næste afsnit beskriver den stratificerede randomisering, som ligger til grund for fordeling af sager i indsats- og kontrolgruppe.

³ Forebyggelsesrådgiverne sidder alene med kompenserende ydelser (§41, 42, 44 mv.) og foranstaltningsrådgiverne alene sidder med foranstaltninger (§50 + 52). Det vil sige, at TPF også har haft den ændrede praksis, at de har siddet med begge sagstyper i samme team. Dette blev dog ændret i forbindelse med en intern omorganisering i Forebyggelse og Foranstaltning i oktober 2018, således at der også her er tværgående teams. Derudover findes også Modtagelsen, som ikke er inkluderet i evalueringen.

3.2 Et felteksperiment: Udtræk til TPF- og kontrolgruppe

Målgruppen for pilotprojektet er familier, der havde en aktiv sag i Handicapcentret for Børn i Aarhus Kommune i 2016. Der er dog visse sagstyper, som Aarhus Kommune af forskellige årsager har vurderet det nødvendigt at undtage fra projektet⁴.

Sager til TPF- og kontrolgruppen er udtrukket gennem en stratificeret randomisering. Det vil sige, at sagerne er grupperet efter en række parametre, som er angivet i boks 3.1, inden de tilfældigt er udtrukket til TPF- og kontrolgruppe. Stratificeringen øger sandsynligheden for, at TPF arbejder med samme *type* sager og samme *andel* af forskellige typer sager som kontrolgruppen. Sagerne er udtrukket i forholdet 1:2, hvilket vil sige, at der for hver sag i indsatsgruppen er udtrukket to sager fra samme 'gruppe' til kontrolgruppen. Den konkrete udtrækning af sager til TPF- og kontrolgruppen er foretaget ved lodtrækning. Det sikrer et element af randomisering i designet og øger sandsynligheden for, at potentielle forskelle mellem grupperne ved slutmålingen kan tilskrives indsatsen.

Boks 3.1: Stratificering af sager

Kategorisering af sager efter følgende parametre:

- Udgiftsniveau
- Barnets alder
- Tilstedeværelse af en foranstaltning.

Sagerne er udtrukket tilfældigt ud fra de etablerede kategorier.

I løbet af projektperioden er sager afsluttet i både TPF- og kontrolgruppen, fx fordi barnets støttebehov har ændret sig, og sagsbehandlingen i sagen dermed overgår til en anden forvaltningsenhed eller at barnet er fyldt 18 år. Der er også kommet nye børn til i begge grupper (jf. figur 3.1), hvor de løbende udtræk er foregået på samme måde som ved projektets start. Den relative fordeling i indsats- og kontrolgruppe er derfor *cirka* 1:2 gennem hele projektperioden. Antallet af børn med en sag i både TPF og kontrolgruppe har dog været faldende igennem projektperioden, da der er afsluttet flere end der er kommet til. Tabel A1 i appendiks viser den løbende opgørelse over antallet af børn i de to grupper.

3.3 Evalueringens datagrundlag og effektmål

Evalueringen hviler grundlæggende på et omfattende datamateriale, der udgøres af tre primære datakilder:

- 1) Spørgeskema til TPF og kontrolgruppe: Baseline, midtvejs- og slutmåling.
- 2) Løbende interview med fem familier i TPF.
- 3) Data fra Aarhus Kommune omkring økonomi, anbringelser, underretninger og sagsbehandlingspraksis opgjort på individniveau.

⁴ Sager, der kalder på en særlig specialviden (fx kræft eller hjerneskade), sager med lav tyngde, lav repræsentation og efterværn, er udeladt i både indsats- og kontrolgruppe.

De tre datakilder skal tilsammen belyse effekten *Tættere på Familien*. Der er opstillet konkrete effektmål, som evalueringen er bygget op omkring. De fremgår af tabel 3.1.

Tabel 3.1: Evalueringens effektmål

Effektmål	Primær datakilde	Måleredskab
Øge tilfredshed med sagsbehandling og samarbejdet	Spørgeskema og interview med familier	Metodecentrets operationalisering af familiens oplevelse af samarbejdet
Øge familiens selvhjulpethed og trivsel	Spørgeskema til familier Data fra Aarhus Kommune	WHO-5 trivsel Tilknytning til arbejdsmarkedet Underretninger
Forbedre overgangen til voksenlivet	Spørgeskema til familier, hvis barn er overgået til voksenområdet	WHO-5 trivsel Spørgsmål formuleret af Metodecentret om overgangen
Økonomiske effekter	Data fra Aarhus Kommune	Individuelt udgiftsniveau, opgjørt per år Omkostningsvurdering Anbringelser

Note: Effektmålene er opstillet af Aarhus Kommune.

1) Tilknytning til arbejdsmarkedet er selvrapporteret.

3.3.1 Spørgeskemaundersøgelser

Vi har gennemført tre spørgeskemaundersøgelser blandt familier i TPF og kontrolgruppen. Der er kun udsendt ét spørgeskema per familie, hvor familier med flere børn med handicap har svaret på vegne af deres ældste barn. Vi har udsendt særskilte spørgeskemaer til de familier, hvis barn er overgået til voksenområdet i projektperioden.

Svarprocenterne fra de tre målinger fremgår af tabel 3.2. Svarprocenterne ligger i den lave ende, hvilket også ses i lignende undersøgelser⁵ og skal ses i lyset af projektets målgruppe, hvor forældre til børn med handicap har et højere stressniveau relativt til den generelle befolkning (Jensen et al., 2019; Bengtsson et al., 2011). Da det er helt centralt for evalueringen at sammenligne TPF og kontrolgruppen, har vi undersøgt svarprocenten særskilt for de to grupper. Svarprocenten er sammenlignelig, og der er således ikke forskel på indsats- og kontrolgruppens velvilje til at besvare spørgeskemaet. En lav svarprocent er dog problematisk, hvis det betyder, at undersøgelsen ikke er repræsentativ for målgruppen. Derfor laver vi i kapitel 4 en frafaldsanalyse, hvor svarpersonerne sammenlignes internt og med normscoren i befolkningen med hensyn til socioøkonomi. På den måde vil vi undersøge ud fra de tilgængelige baggrundsoplysninger, om der er et systematisk frafald - det vil sige, om det er bestemte grupper af forældre, der ikke har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 3.2: Svarprocent

	Baseline		Midtvejs		Slutmåling ²	
	Antal	Svarprocent	Antal	Svarprocent	Antal	Svarprocent
Hele besvarelser ¹	212	32,4 %	194	33,7 %	198	45 %
Delvise besvarelser	19	3 %	15	3 %	6	1 %

Note:

1) Besvarelser er medtaget som hele besvarelser, hvis forældrene har taget stilling til alle spørgsmål vedrørende samarbejdet.

2) Rambøll har fulgt telefonisk op på det elektroniske spørgeskema ved slutmålingen for at øge svarprocenten.

⁵ Se fx Jensen et al., 2019; Dabrowska & Pisula, 2010; Bengtsson et al., 2009.

Spørgeskemaet består af en kombination af internationalt validerede mål, en række baggrundsoplysninger samt spørgsmål om sagsbehandlingen, som Metodecentret tidligere har anvendt i afdækning af forældres oplevelse af sagsbehandlingen på børnehandicapområdet (Jensen et al., 2019). Her har vi blandt andet bedt familierne om at vurdere, om rådgiver overordnet set leverer en tilfredsstillende indsats. Dernæst har vi bedt familien vurdere, hvor enige de er i en række udsagn relateret til sagsbehandlingen, fx "Jeg/vi oplever at blive lyttet til i kontakten med sagsbehandler/rådgiver". Alle udsagn besvares på en 10-pointsskala rangerende fra "meget uenig" til "meget enig". Spørgsmålene er efterfølgende grupperet efter tema i fire reflektive indeks⁶, der måler forskellige dimensioner ved sagsbehandlingen og samarbejdet. Det drejer sig om følgende dimensioner; inddragelse, kommunikation mellem rådgiver og familie, tværgående samarbejde samt rådgivers kendskab til barnet. Den fulde operationalisering kan tilgås i appendiks, tabel A2-A5. Alle indeks er rangeret fra 0-10, hvor scoren 0 er udtryk for den dårligste oplevelse af det pågældende tema, mens 10 er den mest positive score.

Forældrenes trivsel er målt gennem det validerede WHO-5 trivselsindeks (Socialstyrelsen, 2019; Sundhedsstyrelsen, 2019). WHO-5 består af fem udsagn og anvendes som et mål for personers generelle trivsel og velbefindende. Skalaen går fra 0 til 100, hvor en højere værdi udtrykker en højere grad af trivsel. Spørgsmålene kan tilgås i appendiks, tabel A6. Det suppleres med selvrapporterede mål for forældrenes aktuelle arbejdssituation for herigennem at undersøge, om indsatsen har styrket forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet.

3.3.2 Interview

Som *supplement* til de kvantitative data har vi foretaget enkeltinterview med fem udvalgte familier, som modtager indsatsen i TPF. Vi har fulgt de samme fem familier gennem hele projektperioden for at belyse deres oplevelser af samarbejdet med deres børnehandicaprådgiver. Det er væsentligt at understrege, at udsigelseskraften af de kvalitative interview naturligvis ikke er sammenlignelig med undersøgelsens kvantitative datamateriale, da den kvalitative del alene udgøres af fem familiers oplevelser. Interview-indsigterne har således også et helt andet formål end at skabe generaliserbar viden, og anvendes alene til at nuance resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. Herudover er interview-indsigterne løbende blevet anvendt til at kvalificere og justere TPF-rådgivernes sagsbehandlingspraksis, ligesom hovedpointerne herfra kan anvendes som opmærksomhedspunkter af andre kommuner, som ønsker at implementere en Sverigesmodel inspireret af *Tættere på Familien*. Hertil skal nævnes, at der ikke er foretaget tilsvarende interview med familier fra kontrolgruppen, hvorfor vi ikke har mulighed for at sammenligne TPF-familiernes oplevelser af samarbejdet med familier fra kontrolgruppen.

Der er gennemført interview med familierne i efteråret 2017, 2018 og 2019⁷. Forud for projekt *Tættere på Familien* har de udvalgte familier allerede haft en eksisterende sag på børnehandicapområdet. Ved projektets start har familierne fået tildelt nye børnehandicaprådgivere fra TPF-teamet. De første interview er foretaget omtrent et år inde i projektets levetid, og havde til hovedformål at belyse familiernes foreløbige oplevelser af samarbejdet med deres TPF-rådgiver, sammenlignet med deres op-

⁶ Det vil sige, at de enkelte indeks består af en række spørgsmål, der måler begrebets effekter og derved forventes at afspejle eller reflektere det bagvedliggende begreb. Det er i modsætning til formative indeks, hvor spørgsmålene danner begrebet ved at måle begrebets årsager.

⁷ 2018 og i 2019 var det kun muligt at interviewe fire ud af fem familier. Der er tale om to forskellige familier, som af forskellige årsager ikke havde mulighed for at deltage i de enkelte år. To af de udvalgte familier er således kun blevet interviewet to gange, mens de tre resterende familier er blevet interviewet tre gange hver. I alt er der foretaget 13 interview.

levelser af den hidtidige sagsbehandlingspraksis og samarbejdet med deres tidligere børnehandicaprådgiver⁸. I de efterfølgende interview har der fortsat været fokus på at undersøge familiernes oplevelse af sagsbehandlingspraksissen i *Tættere på Familien*, samt spore hvad eventuelle positive som negative forandringer i familiernes oplevelser skyldes. Dette for at kunne sandsynliggøre, hvorvidt eventuelle ændringer skyldes TPF-praksissen snarere end andre mulige forklaringer, såsom non-specifikke faktorer som "god kemi" mellem familie og rådgiver. Interview-familierne er bl.a. blevet bedt om at fortælle om, hvilke ændringer de har oplevet i sagsbehandlingspraksissen relativt til tidligere og gennem projektperioden, ligesom der er spurgt ind til temaer som kvalitet i rådgivningen ud fra parametre som rådgiverens kendskab til barnet og familien, inddragelse, indsats og støtte. Herudover er familierne blevet opfordret til at fortælle om forbedringspotentiale eller eventuelt andre væsentlige emner for deres oplevelse af samarbejdet med rådgiver, som interviewguiden ikke har været omkring.

Familierne har haft mulighed for at melde sig som informanter til interview i baselinespørgeskemaet. 30 familier med en børnehandicapsag i TPF ønskede at medvirke i interviewundersøgelsen. Udvalgelsen af informanter er således sket på baggrund af en selvseleksion, hvilket kan betyde, at de familier, som har meldt sig som informanter, er folk med særligt stærke holdninger eller en særlig agenda i forhold til det undersøgte. Dernæst er familierne forsøgt udvalgt strategisk ud fra deres spørgeskemabesvarelser ved baseline, hvori familierne primært er udvalgt på baggrund af deres selvurderede trivselsniveau, da trivsel er et af projektets primære effektmål. Vi har derfor en teoretisk forventning om, at familiernes oplevelser af forbedringer i relation til samarbejdet med rådgiver vil afspejle sig i deres fortællinger om trivsel. De udvalgte familiers selvurderede trivselsniveau ligger gennemsnitligt på 44, mens gennemsnittet i den danske befolkning til sammenligning er 68. Jævnfør tabel 4.2, kan trivselsniveauet for de udvalgte familier derfor regnes for repræsentativt for målgruppen. Inden for disse udvælgelseskriterier er der desuden udvalgt en familie, hvis barn bliver 18 år i løbet af projektperioden, idet overgangen til voksenlivet har haft et selvstændigt fokus i undersøgelsen. Overblik over de udvalgte familier fremgår i tabel A7 i bilaget.

Af anonymitetshensyn skelnes der i afrapporteringen ikke systematisk mellem hvilke familier, der udtaler hvad.

3.3.3 Nøgletal fra Aarhus Kommune

Den sidste datakilde er nøgletal fra Aarhus Kommune. I evalueringen indgår data om underretninger, der anvendes som proxy for børnenes velbefindende. I analysen af projektets økonomiske effekter inddrages data om barnets/familiens udgiftsniveau, forstået som det beløb de modtager fra Aarhus Kommunes børnehandicapenhed. Udgifterne er opgjort på per barn (dvs. på sagsniveau) for hvert af projektårene. For at kunne følge de samme børn over tid er udgifterne fremskrevet for de børn, der udgår fra projektet, mens vi har lavet særskilte analyser for de børn, der kommer til i løbet af projektperioden. Den konkrete procedure kan ses i metodebilaget. Data sammenholdes med Aarhus Kommunes estimering af meromkostningerne til løn forbundet med driften af *Tættere på Familien*. De økonomiske analyser suppleres med data om anbringelser.

---

⁸ Rådgiverne har ikke haft kendskab til hvilke familier, der har deltaget i interviewundersøgelsen.

3.4 Statistisk metode

Projektets design giver gunstige muligheder for at afsøge effekten af indsatsen, fordi vi løbende kan sammenligne familierne i TPF med kontrolgruppen. Det giver information om, hvordan TPF-familierne antages at have udviklet sig uden indsatsen. Den tilfældige udvælgelse sandsynliggør, at observerede forskelle i effektmål mellem TPF og kontrolgruppen ved slutmåling kan tilskrives indsatsen i *Tættere på Familien*.

I analysen er nogle forældre observeret tre gange, andre to gange, mens nogle kun har svaret på ét spørgeskema. Datasættet rummer derfor både såkaldt tværsnitsdata og paneldata. Det er imidlertid kun 84 af familierne, der har besvaret både baseline- og slutmålingen, og der kan derfor potentielt gå værdifulde indsigter tabt ved udelukkende at anvende paneldata. Effekterne af indsatsen undersøges derfor gennem to forskellige statistiske modeller.

Den første er uparrede t-test, som anvender information fra alle, der har svaret på det givne tidspunkt. Herigennem tilgodeses hensynet om at inkludere så mange familier som muligt. Effekten af *Tættere på Familien* undersøges her dels ved løbende at sammenligne TPF og kontrolgruppens gennemsnit på effektmålene, fx: Er de familier i TPF, som har besvaret slutmålingen, gennemsnitligt mere tilfredse end familierne i kontrolgruppen? Det suppleres med analyser af udviklinger over tid *inden for* de to grupper. Vi undersøger om eventuelle forskelle og udviklinger er statistiske signifikante, det vil sige om eventuelle forskelle med stor sandsynlighed ikke er tilfældige. Statistisk signifikante forskelle mellem grupperne er markeret på x-aksen ved hver af de tre målinger, mens signifikante udviklinger over tid *inden for* grupperne er markeret ved grafetiketterne.

Den anden model er en OLS-regression, der har et givent effektmål ved slutmålingen som afhængig variabel, fx tilfredshed med rådgiver. I modellen angiver den forklarende variabel, hvorvidt familien er i TPF eller kontrolgruppe. Vi kontrollerer for familiens udgangspunkt på selvsamme effektmål ved baseline (en såkaldt value-added model). På den måde tages højde for, at forældrene potentielt kan have forskellige udgangspunkter, hvilket øger den statistiske præcision af resultaterne. Resultaterne af disse analyser præsenteres særskilt i afsnit 5.4. Denne model er baseret på paneldata, og det er en nødvendig betingelse, at forældrene har besvaret både baseline og slutmåling. Vi har foretaget en række robusthedsanalyser, hvor vi kontrollerer for faktorer på familieniveau, fx familiens socioøkonomi.

4. Karakteristika ved familier i projektet

Det følgende kapitel beskriver og sammenligner karakteristika ved de familier i TPF og kontrolgruppen, som har besvaret baselineundersøgelsen⁹. For at vurdere om *Tættere på Familien* har en positiv effekt, er det væsentligt at vide, at der ikke er systematiske forskelle mellem familier i indsats- og kontrolgruppe inden projektets start. Dette afsnit bidrager både til at undersøge, i hvilken udstrækning det er lykket at opnå to sammenlignelige grupper samt hvorvidt forældrene ligner den generelle danske befolkning. Vi starter med beskrivelser af de bagvedliggende karakteristika, hvorefter vi sammenligner familiernes initiale niveau på effektmålene.

Tabel 4.1: Baggrundsvariable ved baseline

	TPF	Kontrol	Difference	Norm-score
Drenge¹ (%)	58,9	66,9	-8,0	51,3
Barnets alder (år)	11,7	11,3	0,4	
Antal diagnoser	2,7	2,1	0,5 *	
Andre børn med en diagnose (%)	31,5	16,5	15,0 **	
Husstandens indkomst¹ (%)				*
Under 300.000 kr.	18,8	26,7	-7,9	38,6
300.000-399.999 kr.	11	17,5	-6,6	15,0
400.000-499.999 kr.	12,5	12,5	0,0	10,3
500.000-599.999 kr.	14,1	16,7	-2,6	7,3
600.000-699.999 kr.	18,8	10	8,8	6,5
Over 700.000 kr.	25	16,7	8,3	22,3
Højeste fuldførte uddannelse¹ (%)				
Grundskole	5,4	8,6	-3,2	18
Gymnasial uddannelse	5,4	2,9	2,5	6
Erhvervsfaglig uddannelse	23,3	20,1	3,2	35
Kort videregående uddannelse	4,1	4,3	-0,2	5
Mellemlang videregående uddannelse	30,1	38,1	-8,0	19
Lang videregående uddannelse	27,4	20,9	6,5	11
Uoplyst uddannelse	4,1	5	-0,9	6
Antal familier	73	139		

Note: Signifikantest er foretaget ved t-test. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1) Norm-scores er baseret på data fra Danmarks Statistik, 2016. Uddannelse er opgjort for aldersgruppen 25-64 år, mens indkomst er opgjort på husstandsniveau.

Tabel 4.1 viser baggrundskarakteristika for de familier i henholdsvis TPF og kontrolgruppen, som har besvaret baselineundersøgelsen. I de to første kolonner ses gennemsnittet eller den procentuelle fordeling i de to grupper, mens den tredje kolonne illustrerer forskellen mellem dem samt hvorvidt denne forskel er statistisk signifikant (angivet ved stjerner). I den fjerde kolonne er norm-scoren i den

⁹ For økonomi dækker tallene imidlertid hele undersøgelsespopulationen og ikke kun de familier, der har besvaret baseline.

danske befolkning angivet i de tilfælde, hvor den findes. I relation til normscoren ses, at forældrene i undersøgelsen har et højere uddannelsesniveau og tjener mere relativt til den generelle danske befolkning. Det indikerer, at det er de mest ressourcerstærke forældre, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, hvilket også ses i lignende undersøgelser af målgruppen (Bengtsson et al., 2011). Det må der tages højde for i evalueringens konklusioner.

I sammenligningen af familier i TPF og kontrolgruppen viser tabel 4.1, at de to grupper overordnet ligner hinanden på flere parametre. Der er ingen systematiske forskelle i barnets alder og køn. I TPF er 58,9 % af børnene drenge med en gennemsnitlig alder på 11,7 år, mens 66,9 % i kontrolgruppen er drenge med en gennemsnitsalder på 11,3 år. Der er dog tre parametre, hvor familierne i TPF og kontrolgruppen er signifikant forskellige (angivet ved *); antal diagnoser, antal børn med diagnose i familien samt husstandens samlede indkomst. I TPF har barnet gennemsnitligt flere diagnoser, samtidig med at 32,5 % af familierne har flere børn med handicap. Det gælder tilsvarende for 16,6 % af familierne i kontrolgruppen. Derudover har forældrene i TPF en højere indkomst relativt til kontrolgruppen. Der er således nogle bagvedliggende karakteristika, hvor familierne adskiller sig signifikant fra hinanden. I analysen af effektstørrelserne tager vi derfor højde for, at forældrene kan have forskellige udgangspunkter (jf. afsnit 3.4). Spørgsmålet er, om disse forskelle i baggrundskarakteristika har betydning for familiernes udgangspunkter på effektmålene. Det undersøges nedenfor.

Tabel 4.2: Effektmål ved baseline

	TPF	Kontrol	Difference	Norm-score
Oplevelse af samarbejdet (Gennemsnit, skala fra 0-10)				
Inddragelse	5,3	4,9	0,4	
Tværfagligt samarbejde og koordination	3,7	3,6	0,1	
Kommunikation	5,2	4,8	0,4	
Rådgivers kendskab til sagen	3,9	3,8	0,1	
Rådgiver leverer en tilfredsstillende indsats	5,9	5,6	0,3	
Ansvarsfordeling mellem rådgiver og familie (Gennemsnit, skala fra 0-100)				
Hvordan ansvaret bør fordeles	58,6	56,4	2,2	
Hvordan ansvaret er fordelt	25,8	30,7	-4,9	
Forældrenes trivsel¹ (Gennemsnit, skala fra 0-100)	46,8	48,0	-1,2	68
Underretninger (%) (Børn med én eller flere underretninger)	24,7	19,8	4,9	
Ansættelsesforhold (%) (Barnets handicap har betydning for nuværende ansættelsesforhold)	87,1	82,6	4,5	
Anbringelser (%) (% anbragte børn)	5,4	5,5	-0,1	
Gennemsnitligt udgiftsniveau per barn² (kr.)	285.573	249.257	36.316	
Antal familier	73	139		

Note; Signifikantest er foretaget ved t-test. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1) Norm-scores er baseret på Sundhedsstyrelsen, 2019

2) Økonomiske tal er baseret på samtlige familier i projektet, uanset om de har besvaret spørgeskemaet eller ej.

Tabel 4.2 viser det gennemsnitlige niveau på effektmålene for familier i TPF og kontrolgruppen ved baseline. Tabellen viser, at når vi ser på dem, der har besvaret baseline, er der ingen systematiske forskelle mellem grupperne ved projektets start, hvilket indikerer, at randomiseringen er lykkedes. Således er familierne sammenlignelige i forhold til forældrenes trivsel, deres oplevelse af samarbejdet, ansættelsesforhold og i forhold til andelen af anbragte børn. Der er dog variation i det gennemsnitlige økonomiske udgiftsniveau per barn. Familierne i TPF fik gennemsnitligt bevilget ydelser for 36.313 kr. mere end familierne i kontrolgruppen ved projektets start. Denne initiale forskel er problematisk for præcisionen af den økonomiske analyse, men vi forsøger at tage højde herfor ved at se på indekserede udviklinger (se desuden rapportens metodebilag).

Det er desuden væsentligt at bemærke den store forskel på normscoren for trivsel, som er 68 point (Sundhedsstyrelsen, 2019), hvor forældrene i undersøgelsen gennemsnitligt har trivselsscorer på henholdsvis 46,8 og 48,0. Det er formentlig ikke en konsekvens af systematisk frafald, men indikerer i stedet i tråd med eksisterende viden på området, at forældre til børn med handicap trives væsentligt dårligere relativt til den generelle danske befolkning (Jensen et al., 2019; Lyk-Jensen et al., 2018).

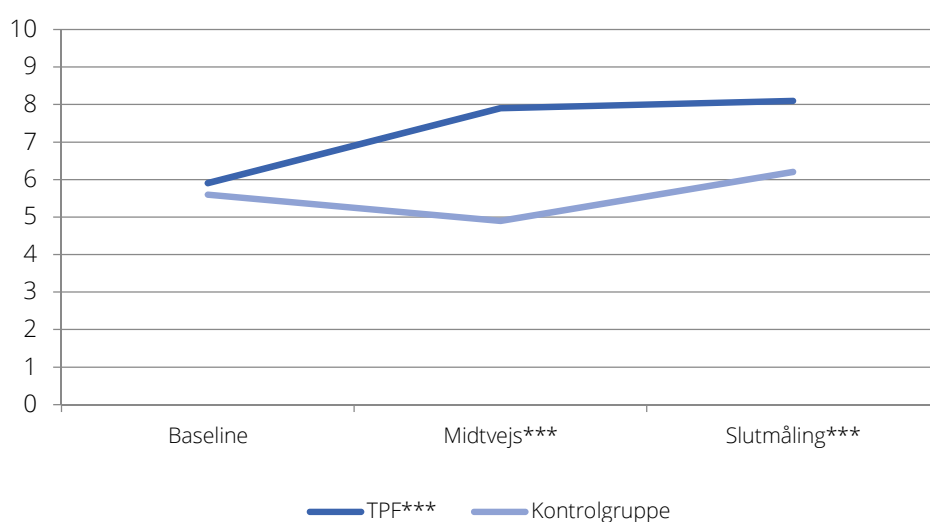
5. Resultater: Familiens oplevelse af sagsbehandlingen

I dette kapitel undersøger vi, om *Tættere på Familien* har påvirket familiens oplevelse af sagsbehandlingen og deres samarbejde med rådgiver. De løbende udviklinger er illustreret ved hjælp af figurer, der afbilder gennemsnittet for familier i henholdsvis TPF og kontrolgruppen ved baseline, midtvejs- og slutmålingen. Analysen følger en komparativ logik, hvor familier i TPF sammenlignes med familier i kontrolgruppen. Vi indleder med en analyse af udviklingen i familiernes overordnede tilfredshed med rådgiverens indsats og deres oplevelse af ansvarsfordelingen mellem rådgiver og familie i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen. Dernæst går vi i dybden med de enkelte dimensioner i samarbejdet. I afsnit 5.4 sammenligner vi effektstørrelser for de forskellige samarbejdsdimensioner for herigennem at undersøge, om der er elementer i sagsbehandlingen, som projektet i særlig grad er lykkedes med at påvirke i en positiv retning, set fra familiernes perspektiv.

5.1 Overordnet tilfredshed hos familierne er øget

I spørgeskemaet er forældrene blevet bedt om at tilkendegive, hvor enige eller uenige de er i følgende udsagn: "Rådgiver leverer overordnet set en tilfredsstillende indsats". Svorskalaen er rangeret fra 0-10, hvor 10 indikerer en høj tilfredshed med rådgivers indsats. I figur 5.1 nedenfor ses gennemsnittet for familierne i henholdsvis TPF og kontrolgruppen ved hver af de tre målinger.

Figur 5.1: Familiernes overordnede tilfredshed med rådgiverens indsats over tid, opdelt på gruppe.
Gennemsnit

Note: Signifikansniveau er angivet ved * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$. Signifikansniveau for forskelle mellem grupperne er angivet på x-aksen. Signifikansniveau over tid inden for grupperne er angivet ved grafetiketten. N kan tilgås i tabel A1, appendiks.

Figur 5.1 viser, at der før projektets start ikke er systematisk forskel på familierne i TPF og familierne i kontrolgruppens overordnede tilfredshed med rådgiverens indsats. Det ændrer sig i projektperioden, hvor TPF-familierne gennemsnitligt rapporterer en højere tilfredshed relativt til familierne i kontrolgruppen. Forskellen mellem de to grupper er statistisk signifikant ved både midtvejs- og slutmålingen (angivet med stjerner ved målingerne på x-aksen). Det vil sige, at de familier som har modta-

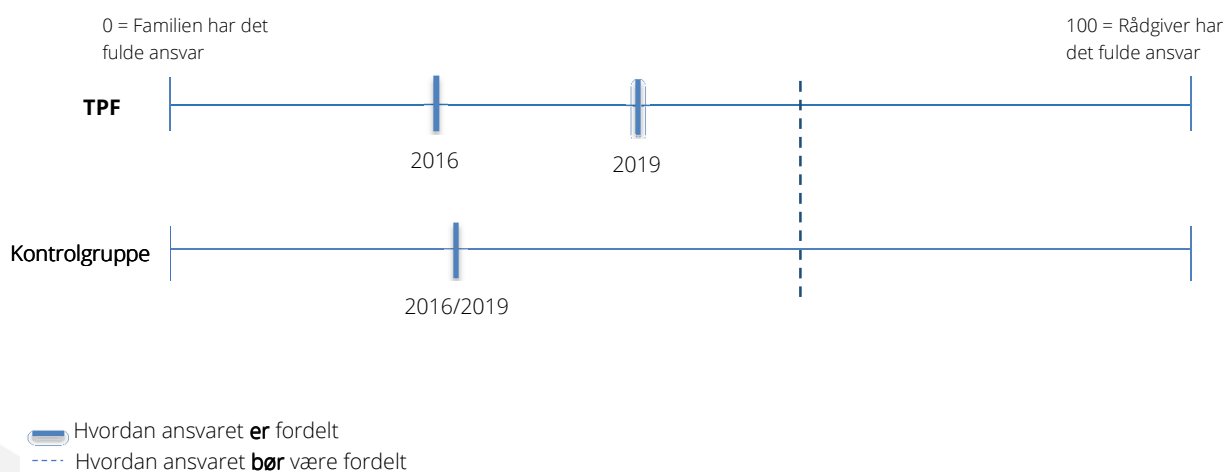
get indsatsen i TPF, er signifikant mere tilfredse med deres rådgivers indsats relativt til de familier, som indgår i projektets kontrolgruppe. Dernæst fremgår det af figuren, at familierne i TPF har oplevet en signifikant forbedring i deres overordnede tilfredshed med rådgiverens indsats (angivet med stjerner ved grafetikken). Der kan ikke spores nogen reel udvikling for familierne i kontrolgruppen.

TPF-familiernes tilfredshed er gennemsnitligt steget fra 5,9 til 8,1 på en skala fra 0-10, hvilket må betegnes som en markant forbedring. Spørgsmålet er følgelig, om det er en høj tilfredshed? Det kan være vanskeligt at tolke absolut på svarskalaen, men vi kan sammenligne med et andet projekt (Familiecentreret sagsbehandling og Mestringsstøtte, herefter: Mestringsstøtte), hvor selvsamme mål for tilfredshed er anvendt. Her rapporterer familierne gennemsnitligt en tilfredshed på omkring 6 (Jensen et al., 2019). Med det sammenligningsgrundlag må TPF-familiernes tilfredshed på 8,1 betegnes som høj ved såvel midtvejs- som slutmåling. Figuren viser endvidere, at den positive udvikling i TPF skabes fra baseline til midtvejsmålingen, mens den høje tilfredshed opretholdes, men flader ud frem til slutmålingen.

5.2 Ansvarsfordeling i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen

Vi har undersøgt, hvordan familierne løbende oplever, at ansvarsfordelingen hhv. er og bør være mellem familien og rådgiver i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen. Forældrene er blevet bedt om at markere dette på en skala fra 0-100, hvor 0 er udtryk for, at familien har/bør have det fulde ansvar, mens 100 henviser til, at rådgiver har/bør have det fulde ansvar. Nedenfor er gennemsnitne for TPF og kontrolgruppen afbilledet ved baseline (2016) og slutmålingen (2019).

Figur 5.2: Familiernes oplevelse af ansvarsfordeling over tid, opdelt på gruppe. Gennemsnit

Note: Der er ingen udviklinger eller forskelle mellem TPF og kontrolgruppen ift., hvordan ansvaret bør være fordelt (afbilledet ved den stiplede linje). Der er heller ingen ændringer i kontrolgruppens oplevelse af, hvordan ansvaret er fordelt (afbilledet ved sammenkobling af årstal).

Den stiplede linje i figur 5.2 illustrerer, at familiernes oplevelse af, hvordan ansvarsfordelingen mellem rådgiver og familie *bør* være, er ens på tværs af grupperne og over tid. På en skala fra 0-100, hvor 100 henviser til, at rådgiver *bør* have det fulde ansvar, angiver forældrene i gennemsnit, at ansvarsfordelingen *bør* være 57¹⁰. Det vil sige, at rådgiveren – ifølge familierne – *bør* have lidt mere ansvar i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen relativt til familien. Denne opfattelse er konstant i projektperioden for begge grupper. I forhold til hvordan ansvaret aktuelt *er* fordelt, deler familierne i TPF og kontrolgruppen samme opfattelse ved projektets baseline i 2016. Her placerer familierne i kontrolgruppen sig gennemsnitlig på 31, mens familierne i TPF gennemsnitligt angiver 26 på en skala fra 0-100. Familierne i kontrolgruppen oplever ingen udvikling i projektperioden. Det står i kontrast til familierne i TPF, der ved slutmålingen i 2019 gennemsnitligt tilkendegiver, at ansvarsfordelingen mellem rådgiver og familien er 46 på skalaen fra 0-100. Det betyder, at forældrene i TPF oplever, at rådgiver aktuelt tager et større ansvar i forhold til at sikre en koordineret indsats ved slutmålingen.

Det er interessant at se på, om der er overensstemmelse mellem familiernes oplevelse af, hvordan ansvarsfordelingen *er* og *bør* være. Det er således ikke nødvendigvis et mål, at forældrene oplever, at rådgiver tager mere ansvar, da en del af projektet handler om at øge familiens selvhjulpethed. Men overensstemmelse mellem oplevelsen af, hvordan ansvarsfordelingen *er* og *bør* være sender et signal om, at forventningsafstemningen mellem rådgiver og familie er lykket. Her viser figur 5.2, at der for begge grupper forsat en afstand mellem, hvordan forældrene oplever at ansvaret *bør* være fordelt og hvordan de oplever, at ansvaret *er* fordelt. Denne afstand er dog blevet betydeligt mindre for de familier, som har modtaget indsatsen i TPF.

Samlet kan vi indtil videre konkludere, at familierne i TPF tilkendegiver, at der er større overensstemmelse mellem, hvordan ansvarsfordelingen hhv. *er* og *bør* være mellem familie og rådgiver i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen. Dernæst er familierne i TPF blevet markant mere tilfredse med rådgivers indsats. Det næste spørgsmål er følgelig, om der ligeledes kan spores positive udviklinger på de enkelte dimensioner af samarbejdet og sagsbehandlingspraksis.

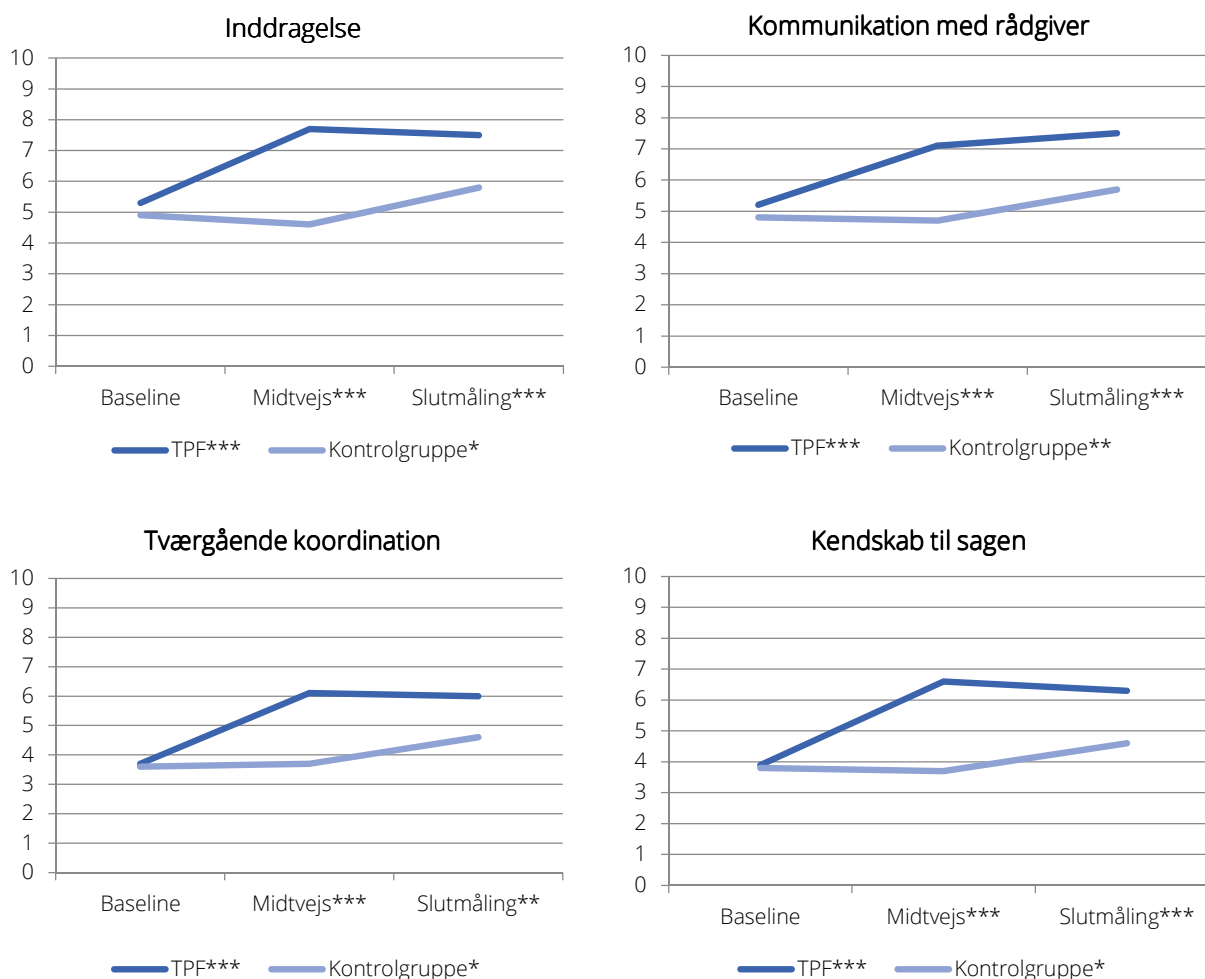
5.3 Forbedringer på alle dimensioner af samarbejdet

Figur 5.3 illustrerer gennemsnittet for familierne i TPF og kontrolgruppen ved hver af de tre målinger for de enkelte dimensioner i samarbejdet. Vi har undersøgt familiernes oplevelse af følgende dimensioner; inddragelse, kommunikation med rådgiver, den tværgående koordination omkring barnets sag og rådgivers kendskab til sagen. Hver af de fire dimensioner er operationaliseret gennem en række spørgsmål, der kan tilgås i appendiks, tabel A2-A5. De er skaleret fra 0-10, hvor 0 er udtryk for den dårligste oplevelse, mens 10 dækker over den mest positive oplevelse.

Figur 5.3 viser først og fremmest, at udviklingerne på de fire dimensioner følger samme mønster. For alle dimensioner i sagsbehandlingen og samarbejdet har familierne i TPF og kontrolgruppen samme udgangspunkt ved projektets start. Det ændrer sig efter indsatsens start, hvor familierne i TPF ved såvel midtvejs- som slutmålingen er signifikant mere positive på samtlige dimensioner i samarbejdet relativt til kontrolgruppen (angivet ved stjerner ved x-aksen).

¹⁰ Gennemsnittet for, hvordan ansvarsfordelingen bør være, ligger på mellem 56,4 og 60,2 på tværs af grupper og målinger.

Figur 5.3: Familiens oplevelse af sagsbehandling og samarbejdet med rådgiverne over tid, opdelt i tema og gruppe. Gennemsnit

Note: Signifikansniveau er angivet ved *p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001. Signifikansniveau for forskelle mellem grupperne er angivet på x-aksen. Signifikansniveau over tid inden for grupperne er angivet ved grafetiketten. N kan tilgås i tabel A1, appendiks.

Hvis vi ser på den samlede udvikling i projektperioden, kan der spores statistisk signifikante forbedringer for familierne i begge grupper. Men der er en tidsmæssig forskel, idet den positive udvikling primært finder sted fra baseline til midtvejsmålingen i TPF, mens kontrolgruppens forbedringer ses fra midtvejs- til slutmålingen. Det er interessant og kan tyde på en afsmittende effekt. Ifølge Aarhus Kommune kan det formentligt forklares med, at rådgiverne i Forebyggelse og Foranstaltning (standardpraksis) også har arbejdet med dele af TPF-mindsettet, herunder flere af de samme metodiske tilgange og værktøjer. Herudover har der været en omorganisering i 'standardpraksis' i oktober 2018, hvor teamorganiseringen fra TPF er overført til resten af Handicapcentret, således at rådgivere fra Forebyggelse og Foranstaltning er blevet samlet i tværgående teams. Således er der formentlig både dele af organiseringen og mindsettet i TPF, som løbende har afsmittet 'standardpraksis', dog fortsat med den væsentlige forskel, at rådgiverne har arbejdet under forskellige rammevilkår, idet rådgivernes sagstal i 'standardpraksis' har været uændret.

Det er væsentligt at fremhæve, at selvom de to grafer nærmer sig hinanden ved slutmålingen, så tilkendegiver familierne i TPF fortsat en signifikant mere positiv oplevelse på samtlige alle dimensio-

ner ved slutmålingen relativt til kontrolgruppen. Det vil sige, at TPF-familierne har en signifikant mere positiv oplevelse af inddragelse, familiens kommunikation med rådgiver, den tværgående koordination og rådgiverens kendskab til deres barns sag relativt til familierne i kontrolgruppen, som har modtaget 'standardpraksis'. Det er igen vanskeligt at tolke absolut på svarskalaen, men for dimensionerne 'inddragelse' og 'tværgående koordination' kan vi sammenligne med gennemsnitsscorer i 'Mestringsstøtte'-projektet, hvor tilsvarende mål er anvendt (Jensen et al., 2019). På begge dimensionerne ligger TPF-familierne højere end familier i de kommuner, vi har at sammenligne med, hvor det særligt ser ud til, at familierne i TPF ligger relativt højt på oplevelsen af inddragelse¹¹.

5.4 Hvor er effekten størst?

Konklusionen indtil nu er, at TPF har forbedret familiens overordnede tilfredshed og de enkelte dimensioner i samarbejdet. Følgende afsnit skal bidrage med at kaste lys over, om der er bestemte elementer i sagsbehandlingen, som indsatsen i projektet i særlig grad har formået at påvirke i en positiv retning.

Fordi effektmålene har samme variationsbredde (0-10), er det muligt at sammenligne direkte på tværs, for herigennem at undersøge på hvilke parametre *Tættere på Familien* har haft den største effekt. Da vi, jf. figur 5.3, observerer positive udviklinger i kontrolgruppen, kan hele den positive ændring formentlig ikke tilskrives indsatsen i *Tættere på Familien*. Det illustrerer vigtigheden af at kunne sammenligne med projektets kontrolgruppe. I det følgende undersøger vi derfor effekten for den samlede tilfredshed og for hver af dimensionerne i samarbejdet, når der tages højde for udviklingen i kontrolgruppen og familiens initiale niveau på det pågældende effektmål ved baseline¹². Følgende analyse baseres udelukkende på paneldata, og dermed fokuseres på de samme familier over tid. Resultatet præsenteres i tabel 5.1, hvor effektstørrelserne er angivet i procentpoint.

Tabel 5.1: Effektstørrelser for samarbejdsvariable.

	Effektstørrelse (angivet i procentpoint)
Dimensioner i samarbejdet	
Tværgående koordination	17,0 *
Kommunikation mellem rådgiver og familie	16,1 ***
Rådgivers kendskab til sagen	13,2 *
Inddragelse	9,5
Overordnet tilfredshed med rådgivers indsats	12,0 *
Antal familier i TPF	34
Antal familier i kontrolgruppen	50

Note: Signifikansniveau er angivet ved *p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

¹¹ I "Mestringsstøtte"-projektet er gennemsnittet mellem 5 og 6 på inddragelse på tværs af kommunerne, mens TPF-familierne har et gennemsnit på 7,5 ved slutmålingen. Ift. tværgående koordination ligger TPF-familierne gennemsnitlig på 6 ved slutmålingen, mens gennemsnittet for kommuner i "Mestringsstøtte"-projektet er mellem 4,5 og 5,5 (ibid.).

¹² Der er foretaget supplerende analyser, hvor der også er kontrolleret for karakteristika på familieniveau for at øge analysens robusthed. De substantielle konklusioner påvirkes ikke heraf, men den statistiske signifikans bliver generelt mindre.

Det ses i tabel 5.1, at effektstørrelserne er positive og signifikante på et 5 %-niveau for hver af de undersøgte dimensioner, med undtagelse af inddragelse (som dog er signifikant på et 10 %-niveau). Med undtagelse af inddragelse finder vi således fortsat positive effekter af indsatsen på alle de målte dimensioner i samarbejdet med rådgiver, når vi følger de samme familier over tid og samtidig tager højde for udviklingen i kontrolgruppen. Det er væsentligt at pointere, at resultaterne ikke betyder, at familierne i TPF ikke har oplevet en øget inddragelse i deres samarbejde med rådgiver. Årsagen til den relativt lavere effektstørrelse og signifikans synes i stedet at være, at familierne i kontrolgruppen også har oplevet en øget inddragelse i løbet af projektperioden, hvorfor den positive udvikling ikke nødvendigvis kan tilskrives indsatsen i TPF.

I tabel 5.1 er de enkelte dimensioner i samarbejdet ranglistet efter effektstørrelse. Helt overordnet må effekterne betegnes som forholdsvis markante, men også forholdsvis ens på tværs af dimensionerne. Indsatsen i *Tættere på Familien* har gennemsnitligt forbedret familiernes oplevelse på de enkelte dimensioner med mellem 13,2 og 17 procentpoint¹³. Umiddelbart kan den største effekt spores i forhold til familiernes oplevelse af den tværgående koordination. Her har indsatsen i TPF øget familiernes oplevelse af den tværgående koordination med 17 procentpoint. Men da forskellene mellem effektstørrelserne generelt er så små, er det vanskeligt reelt at konkludere på, hvor effekten har været størst.

Analysen viser desuden, at der fortsat kan spores en effekt af indsatsen på familiernes overordnede tilfredshed med rådgiverens indsats, når vi følger de samme familier over tid. Tabel 5.1 viser, at indsatsen i TPF har øget familiernes overordnede tilfredshed med 12 procentpoint, når vi tager højde for udviklingen i kontrolgruppen.

Opsummering: En forbedret oplevelse af samarbejdet og sagsbehandlingspraksis

- Indsatsen i TPF har haft en signifikant positiv effekt på familiens overordnede tilfredshed med rådgivers indsats.
- Familierne i TPF tilkendegiver en større overensstemmelse mellem familiens oplevelse af, hvordan ansvarsfordelingen hhv. *er* og *bør* være mellem familie og rådgiver i forhold til at sikre sammenhæng i indsatsen.
- Der er positive udviklinger på alle dimensioner i samarbejdet for familierne i TPF. De positive udviklinger er hovedsageligt sket fra baseline- til midtvejsmålingen.
- Der har været positive udviklinger på flere af dimensionerne i samarbejdet hos familier i kontrolgruppen fra midtvejs- til slutmålingen.
- Samlet kan vi konkludere, at der er positiv effekt af indsatsen i TPF på alle mål relateret til sagsbehandlingen og familiens samarbejde med rådgiver.

¹³ Når man udelader inddragelse, som ikke signifikant er på 5 % signifikansniveau.

5.5 Interview-familierne fortæller om deres oplevelser af sagsbehandlingen og samarbejdet med rådgiverne

I modsætning til det relativt ensartede billede af *Tættere på Familien*, som er fremkommet i spørgeskemaundersøgelsen, rummer interview-familiernes fortællinger meget varierede oplevelser af sagsbehandlingen og samarbejdet med rådgiver¹⁴. Det betyder også, at interviewene med familierne ikke entydigt understøtter fundene i spørgeskemaundersøgelsen. Der er foretaget enkeltinterview med familierne tre gange over den treårige projektperiode, og det interessante i den forbindelse er, at der ikke ses væsentlige forskelle i måden, hvorpå den enkelte familie oplever projektet over tid, på trods af at der er gået et år mellem hver gang, familierne er blevet interviewet. Det vil sige, at de interview-familier, som overvejende var skeptiske i starten, stadig er det, og de interview-familier, som overvejende var positive i starten, også er det ved projektets afslutning. Dette dog med undtagelse af en interview-familie som har haft en række sagsbehandlerskift, hvilket ifølge familien har betydet, at det indgående kendskab til familien, som deres første *Tættere på Familien*-rådgiver havde opnået, er gået tabt, ligesom der ikke har været kontakt omkring barnets sag. Dette tyder på, at overleveringen af barnets sag ved sagsbehandlerskift kan få stor indvirkning på det fremadrettede samarbejde, ligesom man bør have in mente, at familiens historik med børnehandicapenheden, herunder gode som dårlige erfaringer, sandsynligvis spiller ind på familiernes syn på samarbejdet med rådgiver. Herudover er det væsentligt at fremhæve, at alle familierne fremhæver rådgiverne som "søde" og "rare". Ligeledes fremhæver alle familierne, at de er klar over, at rådgiverne er underlagt trange økonomiske rammevilkår, hvorfor de oplever, at økonomi ofte vægter højere end barnets behov. Dette betyder derfor også, at afslag på kompenserende ydelser eller økonomisk kompensation ofte har afgørende betydning for familiernes generelle tilfredshed med rådgiver og syn på samarbejdet.

I det følgende laver vi en række tematiske nedslag i interviewene, der skal ses som forklarende eksemplificeringer af, hvordan familierne har oplevet og taget imod den ændrede sagsbehandlingspraksis i *Tættere på Familien* i både positive og mindre positive tilfælde. Indsigterne fra interviewene bidrager med væsentlige pointer i forhold til rådgivernes omsætning af mindsettet for *Tættere på Familien*, og er derfor også løbende blevet anvendt til at kvalificere implementeringen af projektet. Vi afslutter hvert tema med en række opmærksomhedspunkter, som opsummerer, hvad der fungerer godt, og hvor projektet (med udgangspunkt i de fem interview-familiers fortællinger) fortsat kan styrkes, ligesom disse pointer kan tages i anvendelse af andre kommuner, som ønsker at implementere en Sverigesmodel inspireret af *Tættere på Familien*.

5.5.1 Kommunikation og kontakt

Fælles for de fem familiers oplevelser af sagsbehandlingen og samarbejdet med deres rådgiver er, at rådgiver opleves som mere tilgængelig og desuden mere opsøgende i kontakten til familien. Rådgivernes øgede tilgængelighed fremhæves som positivt af alle forældrene. Til gengæld er der stor forskel på, hvad familierne synes om, at rådgiver er mere opsøgende i kontakten til familien og så at sige arbejder sig 'tættere ind' på familien.

Oplevelsen af øget tilgængelighed kommer til udtryk, når familierne fortæller, at det er blevet nemmere at komme i kontakt med rådgiver. Inden projektets start blev faste telefontider afskaffet på hele Aarhus Kommunes Børnehandicapcenter, hvorfor dette både gør sig gældende for TPF og kontrolgruppen. Hvis rådgiveren og familien har fundet det relevant, har det været muligt for familierne at få et direkte telefonnummer til deres rådgiver¹⁵. Denne mulighed har alle interview-familierne gjort brug af.

¹⁴ Der er alene foretaget interview med familier, hvor barnets børnehandicapsag varetages af *Tættere på Familien*.

¹⁵ Det er dog Aarhus Kommunes eget indtryk, at denne mulighed i højere grad er blevet taget i anvendelse i TPF end i kontrol.

Alle interview-familierne fremhæver fordelene ved at kunne ringe eller sende en SMS direkte til rådgiver, når det passer dem, hvilket netop ikke var muligt tidligere. De fleste af familierne oplever ligeledes, at rådgiveren vender tilbage på en henvendelse inden for en dag eller to, hvorimod der tidligere kunne gå op til flere uger. En familie fortæller her om, hvordan de oplever rådgivers tilgængelighed: *"Altså at man altid lige kan få fat i hende, hvornår det skal være... Og man kan gøre det på sms, man skal ikke gøre det på mail (...) det er bare rigtig, rigtig rart (...) man skal ikke sidde og vente på, at der er nogen der ringer tilbage om en uge eller et eller andet. Det har simpelthen været mega godt her hos os!"* (TPF-Familie, 2018).

Familierne oplever samtidig også, at rådgiverne er blevet mere opsøgende i kontakten til familien. I det følgende fremhæver vi to af familiernes modsatrettede oplevelser i forhold til dette for herigenem at understrege vigtigheden af, at rådgiver sammen med familien laver en forventningsafstemning i forhold til kontakten mellem dem med udgangspunkt i familiens ønsker og behov, ligesom det er væsentligt, at rådgiver eksplicit kommunikerer om bevæggrunden for sin kontakt.

Af en familie opleves det særdeles positivt, at rådgiver oftere kontakter familien, idet rådgiveren løbende er opdateret på både stort og småt i barnets og familiens liv. Det nævnes specifikt, at den hyppigere kontakt er med til at skabe *"tryghed"*, i modsætning til tidligere hvor familien og rådgiver kun havde kontakt ved det årlige bevillingsmøde. Familien oplever, at det styrker relationen og fortroligheden mellem dem og rådgiver. I tillæg hertil fortæller familien, at de i modsætning til tidligere har en grundlæggende tro på, at rådgiveren vil dem det godt. Familien beskriver rådgiveren som en *"støtte"* og oplever, at spændvidden af emner, de drøfter, har udvidet sig markant til fx også at omhandle andre privatlivsforhold, som rækker ud over barnets børnehandsagsag. Familien fortæller, at rådgiveren: *"Hun ringer også bare sådan en almindelig dag og spørger, hvordan det går. Det behøver ikke kun være, fordi man søger et eller andet, og det synes jeg er rigtig rart. Det betyder rigtig meget. Jeg føler, jeg kender hende bedre, eller hun kender bedre os (...) Hun er meget opsøgende og ved mange ting om, hvad der kan lade sig gøre, og det har jeg ikke helt haft fornemmelsen af før, men jeg har heller ikke haft kontakt med dem før"* (TPF-familie, 2017). Denne interview-familie fortæller desuden også, at det er positivt, at rådgiveren kommer på hjemmebesøg, og derigennem får et bedre indblik i familiens hjem og dagligdag. Denne families oplevelse af kontakt og kommunikation mellem dem og rådgiveren er i øvrigt positiv gennem hele projektperioden.

En anden familie stiller sig mere undrende over for, at rådgiveren er mere opsøgende i forhold til både møder og telefonopkald. Modsat familien ovenfor, som var meget positivt indstillet over for, at rådgiveren *"ringer også bare sådan en almindelig dag og spørger, hvordan det går"*, så har denne familie svært ved at se meningen med at tale med rådgiveren om såkaldte *"ikke-sagsrelevante emner"*, eller at mødes uden et såkaldt *"sagsspecifikt formål"*. Familien fortæller, at rådgiveren: *"var meget insisterende på, at vi skulle mødes, men på det tidspunkt havde vi ikke ønske om at ændre i nogen af vores bevillinger... så jeg svarede "Ej, jeg har ikke lige tid og sådan noget...""* (TPF-familie, 2017). Familien fortæller, at de konsekvent har *"sagt nej til [hjemmebesøg red.], at det gad vi ikke! (...) Jeg tror bare, at jeg synes, det kommer for tæt på! Jeg ved jo godt, at det ikke er en eller anden slags kontrol, men alligevel... hvad kigger de på?!"* (TPF-familie, 2017). Til gengæld fortæller interview-familien også, at de ikke direkte har snakken med rådgiveren om, at de oplever at den nye praksis *"kommer for tæt på"*. Familien har i stedet forsøgt at komme rådgiverens forslag om at komme på hjemmebesøg lidt i forkøbet ved at foreslå, om familien *"ikke bare kunne komme ud til rådgiveren"*. Familiens oplevelse af at rådgiverens praksis kommer 'for tæt på' ses i øvrigt gennem alle tre projektår.

I og med at der er stor forskel på familiernes ønsker og behov i kontakten til rådgiver, særligt hvad angår form, indhold og hyppighed, så handler det i høj grad for rådgiverne om at finde en balance, hvor kommunikation og kontakt opleves som meningsfuld for familien, uden hverken at blive "grænseoverskridende" eller at familierne "føler sig holdt øje med", hvilket ovenstående er et eksempel på.

Rådgivernes mere opsøgende rolle skal give mening for familierne, hvorfor det netop er væsentligt, at rådgiverne eksplicit kommunikerer om bevæggrundene for kontakten, og – i den udstrækning det er muligt – skræddersyr kontakten på baggrund af familiens ønsker og behov. I tilgift hertil er det naturligvis væsentligt at nævne, at der er en iboende asymmetri i (magt)relationen mellem rådgiver og familie, hvorfor fx hjemmebesøg, eller opsøgende opkald godt kan tjene et bestemt sagsspecifikt formål, selvom det ikke opleves sådan af familierne. Dette indskærper desuden pointen om, at rådgiver bør være meget eksplicit omkring sin myndighedsrolle og kontinuerligt fokusere på at forklare formålet med sin praksis.

Opsummering: Kommunikation og kontakt

- Alle fem interviewede familier oplever, at rådgiver er blevet mere tilgængelig, hvilket fremhæves som meget positivt.
- Det er blandet, hvad familierne mener om, at rådgiver er mere opsøgende i kontakten: fra "tryghedsskabende" til "grænseoverskridende".

Opmærksomhedspunkter:

- Det virker godt, når rådgiver er kommunikativt eksplicit omkring sin praksis, så familierne kender bevæggrundene for opsøgende kontakt (hvorfor ringer rådgiver fx uden et "sagsspecifikt formål" og hvad er formålet med et hjemmebesøg?).
- Rådgiver kan med fordel lave en forventningsafstemning sammen med familien med udgangspunkt i deres ønsker og behov i forhold til kontakten mellem dem og rådgiver - og i den udstrækning det er muligt - skræddersy kommunikation og kontakt til familien på baggrund heraf.
- Den væsentligste læring er, at kommunikation og kontakt bør opleves som meningsfuld for familien.

5.5.2 Kendskab til familien

I tænkningen bag *Tættere på Familien* er et mere indgående kendskab til familien en kernekomponent i rådgivernes ændrede praksis. I dette afsnit gennemgår vi derfor interview-familiernes oplevelser af rådgivernes kendskab til deres barn og familie. Som det vil fremgå, er der (også her) stor forskel på, hvad familierne synes, ligesom der er stor forskel på, *hvad* familierne synes er væsentligt, at rådgiver har kendskab til. I forlængelse af ovenstående afsnit, kan forskellene formentligt forklares med familiernes forskellige grænser for, hvornår og hvordan rådgiveren kommer for tæt på, og dermed også hvad familierne oplever er meningsfuldt, at rådgiverne har kendskab til.

Særligt ved opstarten af projektet er flere af interview-familierne optagede af, at rådgiverne, i modsætning til tidligere, lægger stor vægt på at møde deres barn med henblik på at lære familien bedre at kende. Flere af interview-familierne fortæller i den forbindelse, at rådgiveren har været forbi barnets børnehave eller skole for at hilse på barnet. I nogle tilfælde fremhæves det positivt, at rådgiveren giver barnet denne opmærksomhed, mens det i andre tilfælde er vanskeligt at se det egentlige formål med, at rådgiveren "bare vil sige hej". Enkelte kan desuden ikke huske, om rådgiveren har væ-

ret på besøg i skolen eller lignende, hvilket vi tolker som, at de pågældende familier ikke tillægger dette en særlig værdi. En anden familie fortæller, at rådgiverens intentioner om at lære familien bedre at kende har været gode, samt ønsket af familien, men at de desværre ikke oplever, at de er blevet indfriet. Familien fortæller: *"Men altså, de er jo ikke kommet tættere på. Og netop det der med Tættere på Familien og forstå vores barns behov og sådan noget... komme ud at se ham i skoleregi og sådan noget. Når man ikke engang møder op til det, så er der jo ikke noget, der tyder på, at de er interesserede i at lave sådan et samarbejde"* (TPF-familie, 2019).

En af interview-familierne har desuden hele tiden været vant til hjemmebesøg og mere og tættere kontakt, end lovgivningen tilsiger. Familien fortæller i den forbindelse, at det var en stor lettelse, da en tidligere sagsbehandler for mange år siden mødte deres barn i hjemmet for første gang. Familien forklarer derfor, at de sagtens kan forstå, hvis andre forældre oplever netop dét som noget helt særligt og nyt ved rådgiverens praksis, men at de, af åbenlyse grunde, ikke selv oplever, at rådgiver arbejder anderledes under projektet.

Personlige møder og rådgivers deltagelse i møder på tværs af andre involverede aktører

Som en anden familie bekræfter nedenfor, oplever de, at netop de personlige møder har haft en afgørende betydning for rådgiverens kendskab til barnet: *"Hun opdagede min datter, og hvordan hun havde det... i stedet for i gamle dage, hvor vi måske ikke mødtes hele året. Der vidste de bare, at der var en sag, men de kendte ikke til mit barns udvikling. De kendte ikke mit barn, men efter vi er kommet med i projektet, så ser de jo mit barn... både når vi mødes sammen med pædagoger og skolelærere, men også i forbindelse med aflastningsfamilien... vi mødes jo og taler sammen, og de forskellige parter fortæller, hvordan de oplever vores barn... så nu kender hun hele billedet... Du ved, at hun kender dit barn. Du ved, hun har tid. Så du ved også, at hun bedre forstår dit barn! Så når vi taler sammen, er det nemmere, fordi nu har hun indsigt, og nu ved hun, hvilke problemer mit barn har"* (TPF-familie, 2017). Ifølge denne familie betyder rådgiverens kendskab til familien, at de sammen med rådgiveren kan diskutere barnets problematikker på en mere meningsfuld måde, fordi rådgiveren har mødt barnet og fx tager sig tid til at deltage i møder med andre aktører omkring barnet. At rådgiveren i højere grad end tidligere deltager i møder, fx på skolen, med udførere eller andre involverede parter i barnets sag fremhæves som positivt, uanset hvordan familierne beskriver deres relation til rådgiver, fordi det er med til at udvide deres kendskab til familien og dermed barnet. Ifølge familierne er det især givtigt, fordi dét rådgiveren hører *"ikke kun er fra vores mund. Rådgiveren hører hvilke ting der er af udfordringer, og hører det fra noget professionelt fagpersonale, og at det altså ikke bare er noget mor og far finder på"* (TPF-familie, 2018). Størstedelen af familierne oplever derfor, at det er med til at styrke rådgivernes blik på barnets situation og behov, og desuden oplever flere af familierne, at sådanne møder er med til at legitimere familiens syn på barnet.

En familie fortæller desuden, at rådgiverens deltagelse i møder med andre involverede parter i barnets børnehandicapsag over tid har bevirket, at rådgiveren stiller krav til de øvrige samarbejdspartnere, fx skolen, og agerer *"familiens advokat"* (TPF-familie, 2018), hvilket de ikke har oplevet tidligere. Lignende udtalelser ses fra flere familier ved interviewene foretaget i 2019. I forlængelse heraf oplever enkelte familier derfor, at rådgiver, i højere grad end tidligere, er med til at koordinere barnets sag på tværs af de forskellige involverede aktører. Igen er der dog ikke tale om en generel tendens, da andre familier oplever, at de primært selv må koordinere barnets sag. En familie udtaler endda, at det er urealistisk at forvente at rådgiveren skulle kunne dette, fordi: *"altså det kan hun jo ikke være. Altså fordi, vi [familien red.] er jo dem der er i dagligdagen. Hun, hun kan jo ikke være tovholder på noget, som hun slet ikke er med i, eller har fingrene i til hverdag. Der, der skal man være der!"* (TPF-familie, 2018). Dette er derfor også en understregning af, at familien ikke ser det som et mål, at rådgiveren skal være tovholder.

Rådgiverskift

Flere af familierne har oplevet et eller flere rådgiverskift inden for projektets treårige periode. Set fra familiernes stol er rådgiverskift forventelige, men hvis overleveringen af sagen opleves som mangelfuld eller decideret manglende, opfattes det som dybt problematisk. Ifølge familierne betyder det, at relationen til rådgiveren og rådgiverens kendskab til barnets sag går tabt, ligesom det svækker familiernes tillid til, at rådgiveren kan hjælpe og vejlede dem.

Rådgivers kendskab til familien kan også være et nødvendigt onde

Selvom familierne i udgangspunktet synes, at et indgående kendskab til familien er positivt og en nødvendig forudsætning for, at rådgiver kan gøre et godt stykke arbejde, opleves selvsamme i andre tilfælde nærmere som et nødvendigt onde.

Eksempler på dette ses, når familierne oplever at skulle udlevere private oplysninger om dem selv eller deres netværk, hvilket italesættes af fire ud af fem familier. En familie føler sig blottet i samarbejdet med rådgiveren og oplever, at det er grænseoverskridende at dele private oplysninger om sig selv med kommunen. Familien er dog klar over, at det er nødvendigt, fx i ansøgnings- og bevillings-sammenhæng og fortæller: *"når man har et barn med handicap, så er du nærmest en offentlig bog. Altså, kommunen ved jo alt om os (...) Det er jo grænseoverskridende, at man nærmest skal udlevere hele ens liv. Nogle gange har man følt, at man nærmest har skullet udlevere sig selv, udlevere sine følelser og udlevere sine tanker. Det der med, at de skal vide alt om ens familie, de skal vide alt om ens økonomiske forhold, og de skal vide alt om ens ressourcer... (...) det er lidt grænseoverskridende, ikk?"* (TPF-familie, 2017). Som familien antyder i citatet, er åbenhed omkring familiens situation og forhold præmissen for at kunne få hjælp. Dette forhold kobler sig derfor heller ikke nødvendigvis særligt til TPF-praksissen, men snarere til relationen mellem rådgiver og borger generelt, hvor rådgiveren varetager en myndighedsrolle og forvalter serviceloven. Det er da også særligt i forbindelse med ansøgninger, at familierne oplever, at det kan være nødvendigt at vende *"vrangen ud på dem selv"*.

En familie oplever i den forbindelse, at rådgiveren anfægter det, som familien fortæller, og tolker rådgiverens mange spørgsmål som et udtryk for mistillid. Familien forklarer, at *"(...) man skal retfærdiggøre alting og dokumentere, og (...) man lidt får nogle trickspørgsmål engang imellem: "Kan du nu også være sikker på det?" eller "Når du får aflastning, bruger du den så i virkeligheden, så du kan arbejde?" Du ved sådan nogle spørgsmål, hvor man føler sig sådan lidt mistænkeliggjort, (...) og det er selvfølgelig ikke rart"* (TPF-familie, 2018).

To af familierne fortæller dog eksplicit, at de oplever, at det er blevet sværere og mere besværligt at få bevilget støtte under *Tættere på Familien*, end det var tidligere (TPF-familier, 2017, 2018, 2019). Dette begrundes med, at rådgiver stiller flere spørgsmål, og der skal derfor argumenteres endnu mere end tidligere. En tredje familie oplever ligeledes, at rådgiveren er mere undersøgende og stiller flere spørgsmål, hvorfor det kan være vanskeligt at få noget bevilget. Alligevel er denne familie mere tilfreds med *Tættere på Familien*-rådgiverens praksis. Tidligere var det, ifølge familien, tilfældigt, om man blev bevilget noget eller ej. Familien fortæller også, at det var deres indtryk, at udfaldet af en ansøgning afhang af, om rådgiveren *"synes det var synd for os"* (TPF-familie, 2017, 2018, 2019). Det er familiens indtryk, at ansøgninger i højere grad afgøres efter reglerne nu, fordi rådgiverens praksis er blevet mere gennemsigtig i form af at være specifikt begrundet og detaljeret samt nedskrevet. Selvom familien har fået skåret i deres støtte, er de mere tilfredse end tidligere, fordi de ikke længere frygter at blive frataget deres bevillinger (TPF-familie, 2017-2019).

Uanset om familierne har fået bevilget det, de har ansøgt om eller ej, går det igen på tværs af interviewene, at man skal kæmpe for sit barn og være *"vedholdende"*, da det ellers kan være vanskeligt at

få støtte og hjælp. En forælder er ked af og skammer sig endda over, hvad det har været nødvendigt at skrive i ansøgningerne for at få hjælp. Hun forklarer: *"altså det der med, at man nærmest skal skrive, at man sidder her og er deprimeret, og altså alt det vi har oplevet, hvor man nærmest må skrive, at man vil slå sin unge ihjel, ikke? Altså sådan noget... vi har virkelig vendt vrangen ud på sig selv... og jeg håber da ikke, at mit barn nogensinde læser alt det, jeg har skrevet"* (TPF-familie, 2018).

I projektet har der været et særskilt fokus på at involvere familiens netværk som en del af indsatsen, i højere grad end det var tilfældet tidligere. I den forbindelse har en familie oplevet, at de har været tvunget til at agere illoyalt over for deres netværk ved at måtte udlevere private oplysninger om familiemedlemmers psykiske sygdom, misbrug eller andre problematikker, når rådgiver har spurgt ind til familiens netværk og ressourcer.

Ovenstående er eksempler på, at det tætte kendskab til familierne ikke udelukkende opleves som trygt, men nærmere som et nødvendigt onde, og i nogle tilfælde som mistænkeliggørelse af familien fra rådgiverens side, omend det er et vilkår for at kunne få bevilget støtte.

Viden om barnets specifikke handicap

To af familierne oplever, at rådgivernes kendskab til familierne hænger nøje sammen med deres kendskab til barnets handicap. Disse familier mener, at rådgivernes viden om specifikke handicap generelt trænger til et løft, hvorfor rådgiverne kun har ringe forudsætninger for at kunne få indsigt i familien og barnets udfordringer. Familierne anerkender, at rådgiverne ikke kan vide alt, men de foreslår, at rådgiverne med fordel kunne specialiseres i bestemte typer af handicap. For som én familie fortæller, så kan dét *"at have et barn med hørenedsættelse være meget anderledes, end at have et barn med (...) autisme eller et eller andet syndrom, fordi det er jo vidt forskellige ting, man så specifikt i hverdagen har brug for støtte til"* (TPF-familie, 2017). En anden familie fortæller, at deres barns handicap er så unikt, at rådgiveren, af åbenlyse grunde, kun har ringe forudsætninger for at opnå et indgående kendskab til lige præcis det. Det bevirker ifølge familien, at *"der er man nødt til at være tovholder på sit eget barn. Der er simpelthen ikke andre, der gør det og ved nok om det. Så man er bare inde over alt (...) og det tager bare tid"* (TPF-familie, 2019).

En anden familie fortæller, at deres rådgiver har medgivet, at der findes mange forskellige handicap, hvorfor hun derfor ikke ved lige meget om dem alle. Familien oplever derfor, at det er positivt, at rådgiveren er helt åben omkring, at *"jeg [rådgiveren red.] ved ikke meget om det, jeg skal guides. Jeres barn skal guide os". I stedet for hun siger "inden for dette her handicapcenter kan vi kun gøre det og det. Nej det er simpelthen individuelt". Det har jeg ikke hørt før"* (TPF-familie, 2019). Dette er således et eksempel på, at familien føler sig trygge ved rådgiverens kendskab til barnets handicap, på trods af at rådgiveren samtidig fortæller, at hun ikke kender alt til det. Familien oplever i øvrigt at dette bevirker, at deres viden om barnet, i højere grad end tidligere, bliver inddraget og anvendt.

Opsummering: Kendskab til familien og barnets sag

- Der er stor variation i, hvorvidt interview-familierne oplever, at rådgivers kendskab til familien og barnets sag er bedret.
- Der er også forskel på, hvad familierne mener er væsentligt, at rådgiver har kendskab til.
- Alle familier oplever det som positivt, at rådgiver, i højere grad end tidligere, har mulighed for at deltage i møder sammen med familien på tværs af andre involverede aktører i barnets sag. Det styrker rådgivernes blik på barnets situation og behov.

Opmærksomhedspunkter:

- Det er væsentligt, at rådgiverne er sensitive i forhold til og kontinuerligt har fokus på at sikre, at familierne er trygge ved rådgivers kendskab til barnets handicap (og derigennem sikre at rådgivers ageren fx ikke opleves som "*overvågning*").
- Rådgiver kan med fordel inddrage familien i forhold til, hvad de mener, et såkaldt "*godt kendskab*" består af, og være sensitive med at skelne mellem hvad familien opfatter som personlige forhold (dvs. den konkrete situation omkring barnet, som opfattes relevant for sagen) vs. private forhold (fx netværkets private sygdomsforløb el. lignende, som måske ikke opfattes som relevant for sagen), og kontinuerligt gøre opmærksom på, hvorfor rådgiver i nogle tilfælde kan have brug for at kende til familiens private forhold.

6. Resultater: Familiens trivsel

I det følgende kapitel undersøges, om tilgangen i projektet *Tættere på Familien* har en positiv effekt på familiernes trivsel. International og dansk forskning viser, at forældre til børn med handicap er mere stressede og har en lavere trivsel relativt til den gennemsnitlige befolkning, og at en væsentlig kilde til stress udgøres af selve samarbejdet med den kommunale børnehandicapenhed (Høgh & Schmidt, 2015). Det har været én af antagelserne bag Sverigesmodellen, at et forbedret samarbejde ville være en medvirkende faktor i forhold til at øge familiens trivsel. Som konkluderet i kapitel 5, er projektet lykket med at skabe en positiv udvikling i familiens oplevelse af samarbejdet, og følgende kapitel undersøger, om familiens trivsel ligeledes er påvirket i en positiv retning.

Analysen er dels baseret på forældrenes selvrapporterede trivsel, som løbende er målt gennem WHO's trivselsindeks. Det suppleres med selvrapporterede data om forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Derudover anvender vi data om underretninger om børn i TPF og kontrolgruppen som en proxy for børnenes trivsel.

6.1 Forældrenes trivselsniveau er uændret

Vi har målt forældrenes trivselsniveau gennem det validerede WHO-5 (Sundhedsstyrelsen, 2019). WHO-5 består af fem udsagn og anvendes som et mål for personers generelle trivsel og velbefindende. Skalaen går fra 0-100, hvor en højere værdi udtrykker højere trivsel.

Boks 6.1: WHO's trivselsindeks

WHO's trivselsindeks (WHO-5)

WHO-5 består af fem udsagn om *generel trivsel og velbefindende* relateret til, hvordan man har haft det de seneste to uger. Skalaen går fra 0 til 100, hvor en højere værdi udtrykker højere trivsel.

Skalaen kan inddeles i tre risikogrupper:

- Pointtal mellem 0-35: Der kan være stor risiko for depression eller stressbelastning.
- Pointtal mellem 36-50: Der kan være risiko for depression eller stressbelastning.
- Pointtal over 50: Der er ikke umiddelbart risiko for depression eller stressbelastning.

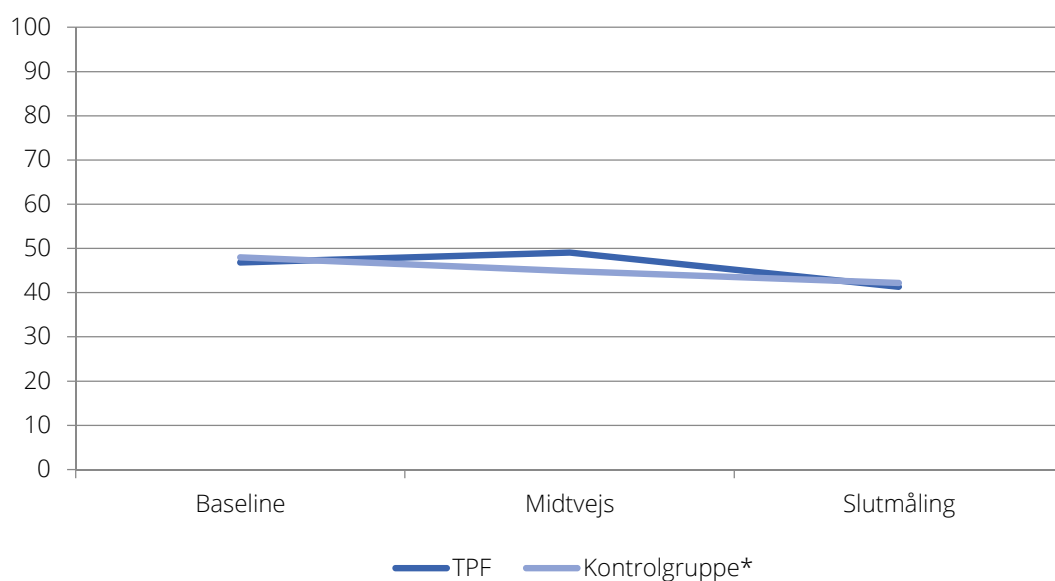
Figur 6.1 viser det gennemsnitlige trivselsniveau for forældrene i TPF og kontrolgruppen ved hver af de tre målinger. Det ses, at tendensen i begge grupper er, at forældrenes gennemsnitlige trivselsniveau er nedadgående fra baseline til slutmålingen. Det ses endvidere, at den negative udvikling kun er statistisk signifikant for forældrene i kontrolgruppen, når gennemsnittet er baseret på alle dem, der har svaret på de givne måletidspunkter. Det forholder sig imidlertid omvendt, hvis man i stedet anvender paneldata og kun ser på de samme forældre over tid. I den analyse er det samlede fald i trivsel statistisk signifikant for TPF, mens den faldende trivsel ikke er statistisk signifikant for kontrolgruppen. Men uanset modelspecifikation er det absolutte fald i den gennemsnitlige trivsel sammen-

ligneligt på tværs af de to grupper, hvilket samlet peger på, at den samlede udvikling i trivsel kan betegnes som tilnærmelsesvis ens i de to grupper.

Det leder mod den konklusion, at projektet ikke har forbedret forældrenes trivsel. Det er dog værd at bemærke, at der ser ud til at være en kortvarig forbedring af forældrenes trivsel i TPF, men at den er faldet igen til slutmålingen. I kontrolgruppen er tendensen, at forældrenes trivsel har været faldende gennem hele projektperioden. Resultaterne peger derfor på, at projektet ikke har været i stand til at påvirke forældrenes trivsel på længere sigt. De substantielle konklusioner er robuste over for forskellige analyser og modelspecifikationer.

Figur 6.1: Forældrenes trivsel (WHO-5) over tid, opdelt på gruppe. Gennemsnit

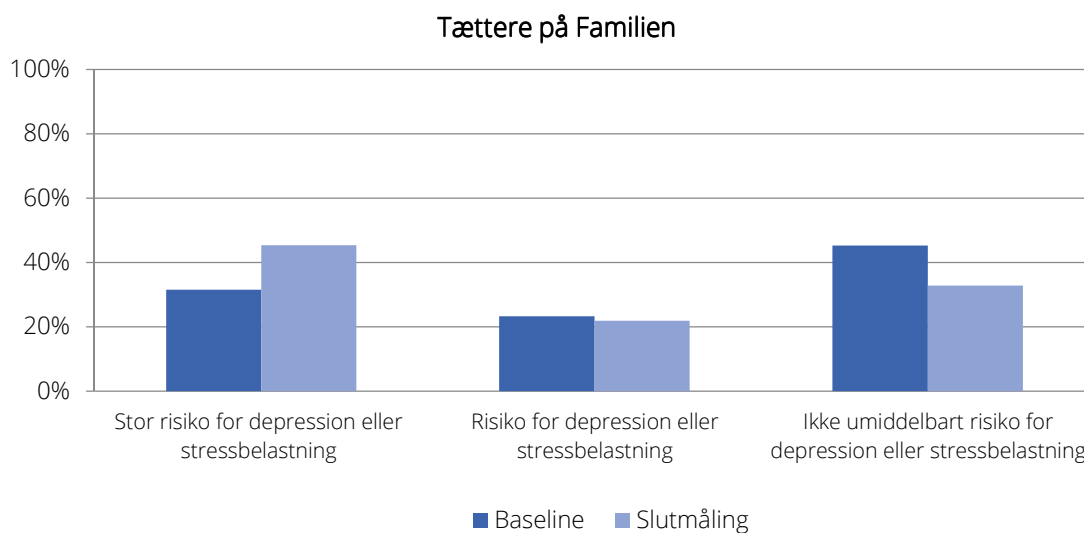
Note: Signifikanstest er foretaget ved t-test. * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Signifikans for forskelle mellem grupperne er angivet på x-aksen, og signifikansen af udvikling inden for grupperne er angivet ved grafetiketten. N på tværs af målinger kan tilgås i tabel A1, appendiks.

Det er dernæst værd at bemærke, at forældrene i undersøgelsen ligger væsentligt under den gennemsnitlige trivselsscore for befolkningen som helhed, der ligger på 68 (Sundhedsstyrelsen, 2019). Det er velkendt og veldokumenteret, at forældre til børn med handicap har et højere stressniveau og en lavere trivsel relativt til den øvrige befolkning (se fx Jensen et al., 2019; Lyk-Jensen et al., 2018). Forældrene i denne undersøgelse rapporterer dog fortsat en lavere trivsel, når man sammenligner med lignende undersøgelser af forældre til børn med handicap, hvor samme trivselsmål er anvendt (ibid.). I de undersøgelser ligger forældrenes gennemsnitlige trivsel mellem 51 og 63 (ibid.), mens den gennemsnitlige trivsel for forældrene i nærværende undersøgelse er på 42 på skalaen fra 0-100. Forældrene i begge grupper ligger således også gennemsnitligt under scoren på 50, der angives som grænseværdi til potentiel depression eller stressbelastning (Sundhedsstyrelsen, 2019).

Foruden det gennemsnitlige trivselsniveau, er det også relevant at se på, hvordan forældrene over tid fordeler sig i de tre risikogrupper. Er det faldende gennemsnit udtryk for, at andelen af forældre med stor risiko for depression og stressbelastning er steget? Figur 6.2 viser den procentuelle fordeling af forældre i de tre risikogrupper for TPF, mens figur 6.3 viser tilsvarende for kontrolgruppen. For begge grupper er tendensen den samme; andelen af forældre, hvis trivselsscore placerer dem i gruppen uden risiko for stress og depression, er faldet fra baseline til slutmålingen. Det ses, at der er

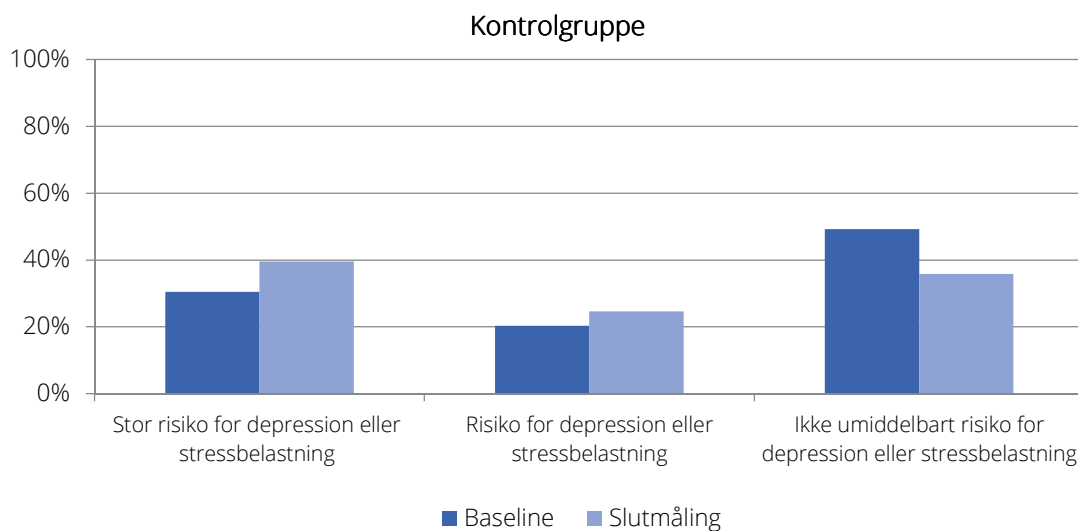
væsentlig flere forældre i den mest udsatte risikogruppe ved slutmålingen relativt til baseline i både TPF og kontrolgruppen. Der er således 45 % af forældrene i TPF og 40 % af forældrene i kontrolgruppen, hvis samlede trivselscore ved slutmålingen placerer dem i den gruppe, hvor der er stor risiko for depression eller stressbelastning.

Figur 6.2: Trivselsniveau i kategorier for TPF. Procentuel fordeling

Note: N på tværs af målinger kan tilgås i tabel A1, appendiks.

Figur 6.3: Trivselsniveau i kategorier for kontrolgruppen. Procentuel fordeling

Note: N på tværs af målinger kan tilgås i tabel A1, appendiks.

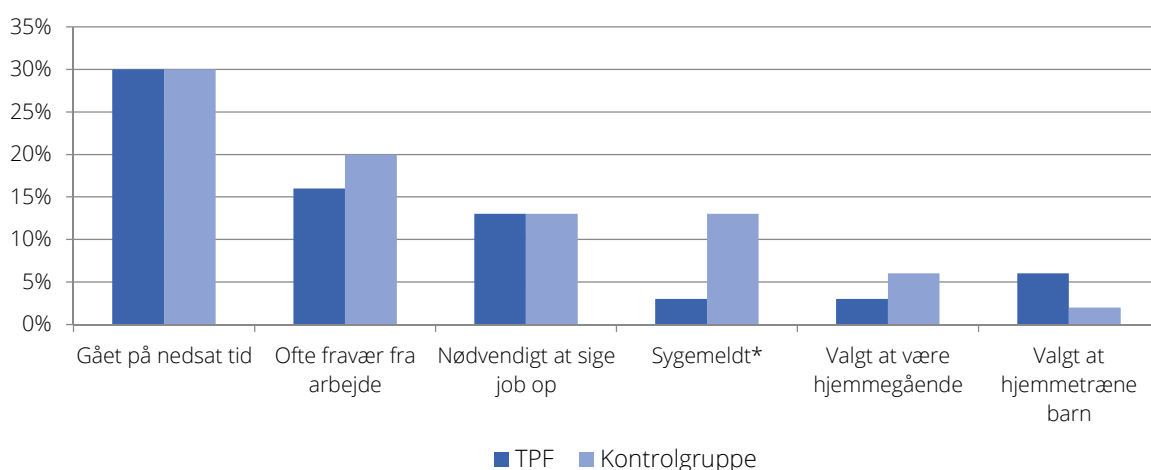
Opsamlende kan vi konkludere, at indsatsen i *Tættere på Familien* ikke har haft en effekt på forældrenes trivsel målt gennem WHO's trivselsindeks. Det gennemsnitlige trivselsniveau for forældre i både TPF og kontrolgruppe ligger væsentligt under normscoren i den danske befolkning. I tilgift hertil er andelen af forældre i risikogruppen, hvor der er stor risiko for depression eller stressbelastning, steget. De tendenser er ens for TPF og kontrolgruppen, hvilket indikerer, at det faldende trivselsniveau ikke kan tilskrives indsatsen i *Tættere på Familien*. Det peger snarere på en generel problemstilling for forældre til børn med handicap, som det er relevant fortsat at have en opmærksomhed på.

6.2 Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og ansættelsesforhold

Dette kapitel undersøger, om indsatsen i *Tættere på Familien* har haft en positiv påvirkning på forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Informationerne, som følgende analyse er baseret på, er selvrapporterede.

Forældrene er blevet bedt om at angive, hvorvidt barnets handicap eller funktionsnedsættelse har haft en betydning for deres nuværende ansættelsesforhold. Der er ingen signifikante udviklinger over tid eller forskelle mellem grupperne på det overordnede spørgsmål, hvor over 80 % af forældrene i alle målinger har svaret, at barnets handicap har haft en betydning for deres ansættelsesforhold. Det har indsatsen i *Tættere på Familien* ikke ændret på. Men forældrene i undersøgelsen har også specificeret, *hvilken* betydning barnets handicap har for deres ansættelsesforhold. De forskellige svarkategorier fremgår af figuren nedenfor. I figur 6.4 fremgår kun fordelingen ved slutmålingen, da forældrene i de to grupper svarede helt ens i udgangspunktet (jf. figur A1, appendiks).

Figur 6.4: Betydning af barnets handicap for forældrenes ansættelsesforhold ved slutmålingen, opdelt på gruppe. Procentuel fordeling

Note: Signifikantest er foretaget ved t-test og viser, om forskelle mellem grupperne er signifikante. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001. Forældrene kan have sat kryds i flere felter.

Figur 6.4 viser først og fremmest, at forældrene i TPF og kontrolgruppen langt hen ad vejen ligner hinanden med hensyn til ansættelsesforhold og tilknytning til arbejdsmarkedet. Således svarer 30 % af forældrene i begge grupper, at de er gået på nedsat tid, mens 13 % angiver, at de har været nødt

til at sige deres job op/få nyt job som konsekvens af barnets handicap. Derudover ses små og insignifikante forskelle mellem grupperne, hvor flere af forældrene i kontrolgruppen aktivt har valgt at være hjemmegående, mens flere i TPF hjemmetræner deres barn.

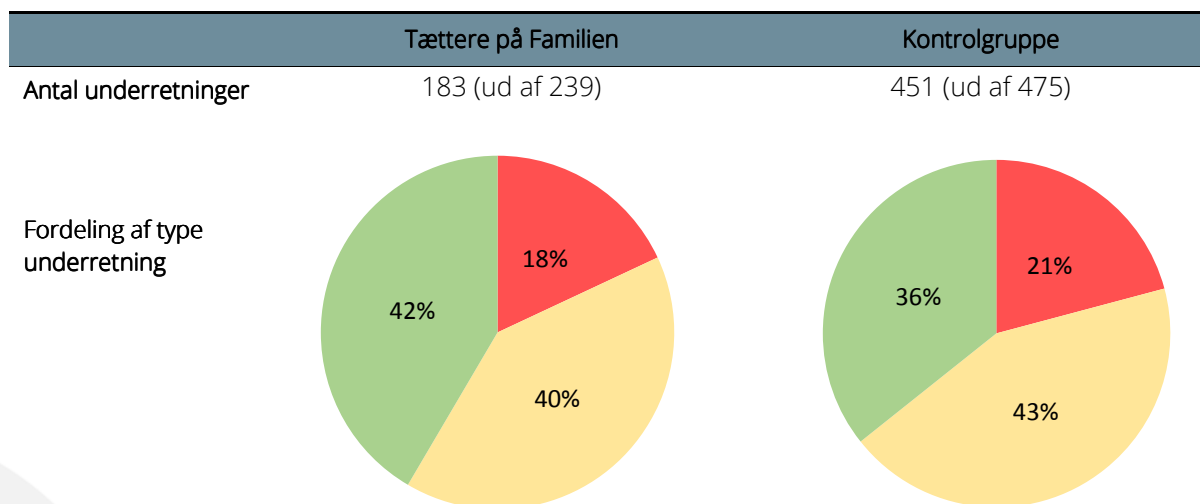
Der er imidlertid én af kategorierne, hvor forskellen mellem forældrene i TPF og kontrolgruppen er signifikant forskellig ved slutmålingen. Som illustreret i figur 6.4 tilkendegiver 3 % af forældrene i TPF, at de er helt eller delvist sygemeldt som konsekvens af barnets handicap, mens det tilsvarende gælder for 13 % af forældrene i kontrolgruppen. Hvis man sammenligner tallene i figur 6.4 med resultaterne fra baseline (figur A1, appendiks) ses, at forskellen ved slutmålingen skyldes, at andelen af forældre i TPF, der er sygemeldte, er faldet fra 11 % i 2016 til 3 % i 2019. Det må betegnes som et forholdsvis markant fald. Det kan ses som en indikation på, at familiens trivsel er forbedret, idet færre sygemeldinger kan være udtryk for, at forældrenes helbred er forbedret.

6.3 Færre underretninger i TPF

Vi kigger i det følgende på, om der er forskel mellem børnene i TPF og kontrolgruppen i forhold til antal, andel og type underretning. En underretning er udtryk for, at nogen er bekymret for et barns eller en ungs udvikling og trivsel, og derfor kan analysen bruges som en proxy for barnets trivsel. Det er imidlertid også et individuelt skøn, når man vælger at indgive en underretning. Underretningen siger derfor ikke kun noget om barnets trivsel, men er også et udtryk for underretterens bekymring.

I tabel 6.1 fremgår nøgletal for antallet af underretninger og fordelingen af typen af underretning i projektperioden, dvs. 2017, 2018 samt 1. og 2. kvartal af 2019.

Tabel 6.1: Antal og type underretning, opdelt på gruppe. Total for 2017, 2018 og 2019

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune.

Note: Omfatter kun underretninger, der er færdigbehandlet. 2016 er ikke medtaget, da det er projektets baseline. Tabellen viser det totale antal, da sammenligning mellem projektårene er vanskelig, idet data for 2019 kun dækker 1. og 2. kvartal.

Tabel 6.1 viser, at der i løbet af projektperioden har været 183 underretninger om børn, hvis familie har modtaget indsatsen i *Tættere på Familien*, mens der tilsvarende har været 451 underretninger om børn i kontrolgruppen. I læsningen heraf skal man have in mente, at der er *omtrent* dobbelt så mange børn i kontrolgruppen relativt til TPF. Men ikke desto mindre ser det ud til, at der har været

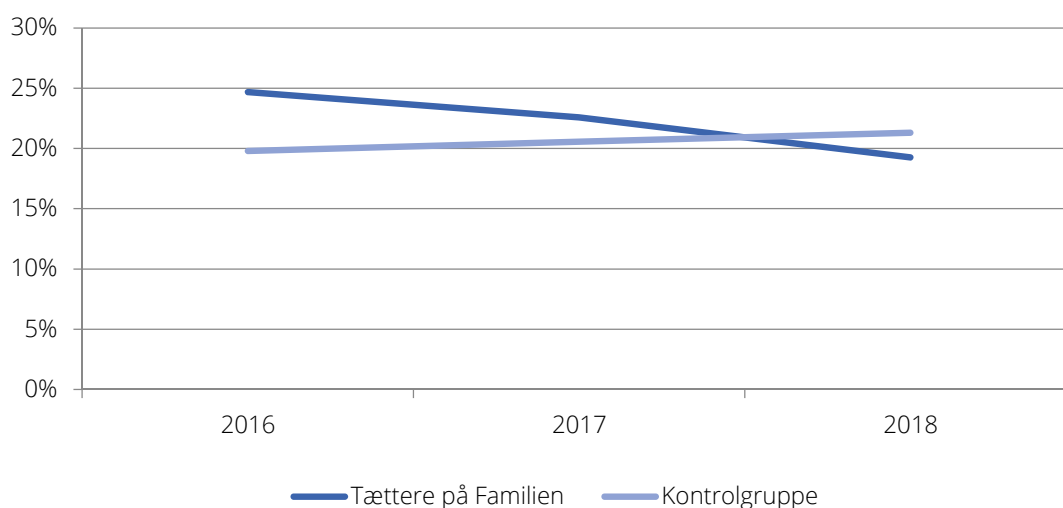
flere underretninger på børnene i kontrolgruppen. Dernæst viser tabellen fordelingen i typen af underretning, som vurderes af Underretningsenheden i Aarhus Kommune. Typen af underretning udtrykker, om der skal handles akut på underretningen. Her skelnes mellem:

- Røde underretninger, som skal behandles inden for 24 timer.
- Gule underretninger, hvor der skal tages kontakt inden for 14 dage.
- Grønne underretning, hvor der skal laves en aftale med forældremyndighedsindehaver inden for 14 dage, men der kan gå op til en måned, før der bliver handlet på underretningen.

Det fremgår af tabellen, at andelen af grønne underretninger er højere, mens andelen af røde og gule underretninger er lavere for børn, hvis sag varetages i TPF relativt til kontrolgruppen. Det er samtidig værd at pointere, at der har været en positiv udvikling i begge grupper, hvor andelen af røde underretninger har været faldende siden projektets start i såvel TPF som kontrolgruppen (se appendiks, tabel A8).

Samlet peger denne del af analysen på, at der både er færre underretninger om børnene i TPF relativt til kontrolgruppen, og at underretningerne klassificeres som mindre akutte for de familier, der har modtaget indsatsen i *Tættere på Familien* sammenlignet med kontrolgruppen. I nærværende analyse har vi kigget på det samlede antal underretninger, og de tal kan potentielt dække over, at der kan være flere underretninger om det samme barn, fx fra flere forskellige aktører. Derfor supplerer vi nedenfor med en analyse, hvor vi ser på udviklingen i andelen af børn med én eller flere underretninger, og hvor det enkelte barn maksimalt optræder én gang per år.

Figur 6.5: Børn med én eller flere underretninger, opdelt på gruppe. Procent

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune.

Note: Omfatter kun underretninger, der er færdigbehandlet. 2019 er ikke medtaget, fordi data kun dækker data 1. og 2. kvartal.

Figur 6.5 viser, at andelen af børn med én eller flere underretninger har været faldende for de børn, der har haft en sag i TPF. I baselineåret var der således én eller flere underretninger på 24,7 % af børnene, mens det faldt til 19,3 % i 2018 for børn, hvis sag varetages af i TPF. Andelen af børn med én eller flere underretninger er således faldet med 5,4 procentpoint i løbet af projektets første to år. Til sammenligning har andelen af børn med én eller flere underretninger ligget nogenlunde konstant for familier i kontrolgruppen, da den er steget fra 19,8 procent til 21,2 procent.

På baggrund af denne analyse kan vi konkludere, at andelen af børn med én eller flere underretninger har været faldende for de børn, som har været tilknyttet TPF samtidig med, at andelen af akutte underretninger er faldet.

Opsummering: Færre underretninger, men forældrenes trivsel uændret

- Der er færre børn med én eller flere underretninger i TPF.
- Andelen af akutte underretninger er faldet i TPF (og i kontrolgruppen).
- Overordnet ser det ikke ud til, at indsatsen i TPF har forbedret forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Men der er et fald i andelen af forældre i TPF, der er helt eller delvist sygemeldt som konsekvens af barnets handicap.
- Forældrenes trivsel er ikke forbedret.*

*Det gennemsnitlige trivselsniveau for forældre i både TPF og kontrolgruppe ser ud til at være faldende, og ligger væsentligt under normscoren i den danske befolkning. I tilgift hertil er andelen af forældre i risikogruppen, hvor der er stor risiko for depression eller stressbelastning, steget. Tendenserne er imidlertid ens for TPF og kontrolgruppen, hvilket indikerer, at det faldende trivselsniveau ikke kan tilskrives indsatsen i TPF. Det peger snarere på en generel problemstilling for forældre til børn med handicap, som det er relevant fortsat at have en opmærksomhed på.

6.4 Interview-familierne fortæller om trivsel

Som det fremgår af den kvantitative analyse ovenfor, er *Tættere på Familien* ikke lykkedes med at forbedre familiernes trivsel (målt ved WHO-5). I det følgende ser vi nærmere på, hvordan interview-familierne taler om deres trivsel, med henblik på at forklare hvorfor der ikke ses en sammenhæng mellem oplevelsen af samarbejdet med rådgiver og familiens trivsel. På tværs af interview-familiernes fortællinger står det klart, at selvom et godt samarbejde og en god relation til rådgiveren er væsentlig, så udgør samarbejdet med rådgiver alene et ud af mange parametre, som kan have indvirkning på familiens trivsel. Interview-familierne peger således på en række andre områder end netop relationen til rådgiver, som kan være problematiske og indvirker på deres generelle trivsel.

6.4.1 Afslag på ansøgninger

Stort set alle familier er eksplicitte omkring og italesætter forståelse for, at ansøgninger ikke altid falder ud til deres fordel, idet rådgivernes rammebetingelser, ifølge familierne, betyder, at kommunens økonomiske dagsorden vejer tungere end det enkelte barns behov. En familie fortæller: *"Jeg tror, at hun på den ene side vil vores bedste... i forhold til at hjælpe os (...) på den anden side tænker jeg også, at hun er meget presset i forhold til sin arbejdsgiver, og i forhold til de økonomiske rammer hun har... så oplever jeg også, at der er rigtig meget kontrol, og at de ligesom prøver at skære alle de steder, de overhovedet kan"* (TPF-familie, 2019). Som en anden familie fortæller, betyder det, at rådgiveren ikke bare *"kan lukke op for posen"* (TPF-familie, 2018). Dette synspunkt går igen blandt alle familierne i hele projektperioden. At familien får bevilget det, de oplever, deres barn og familien har behov for, italesættes derfor i højere grad som trivselsindvirkende end selve relationen til rådgiver - om end relationen til rådgiver kan lide et knæk, når der gives afslag på ansøgninger. Afslag har ifølge familierne en direkte indvirkning på den samlede families trivsel, for som én af familierne fortæller: *"det gør jo, at vores barn ikke får de bedste muligheder - og får ikke de samme muligheder som andre børn. Det er jo det, det handler om!"* (TPF-familie, 2019).

6.4.2 Utilfredshed med tilbud, herunder skole og dagtilbud

Når familierne oplever, at tilbuddene ikke i tilstrækkelig grad er i stand til at tage hånd om barnet og dets udvikling, eller at barnet af andre grunde ikke trives i fx børnehave, klub- eller skoletilbud, har det stor indvirkning på barnets og forældrenes trivsel. De interview-familier, som oplever dette, bliver desuden meget følelsesmæssigt berørte, når de under interviewene fortæller om deres oplevelser i relation hertil. En familie oplever, at deres barn er fejlplaceret i sit skoletilbud og hverken bliver set eller får stort nok fagligt udbytte ud af skolegangen. Det skyldes ifølge familien både, at deres barn er placeret med mange andre børn, som ikke har et sprog og derfor ofte er udadreagerende, og fordi skolen ikke er lydhør over for barnets behov. Det betyder ifølge familien, at deres barn *“har det mega hårdt ved at være der, og (...) og det er ikke, fordi jeg synes, at han skal have en eller anden kæmpe uddannelse, for det får han ikke, det er jeg fuldstændig klar over. Men når barnet gerne vil... (...) Der er bare ikke udfordring nok... (...) han kan ikke se nogen grund til at skulle i skole... fordi han får ikke noget derude. Han spiser frokost, og så er han på legepladsen (...) og så kan han gå og have en knude i maven, ikke?”* (TPF-familie, 2019). Lignende eksempler ses desuden i to af de øvrige interview-familiers fortællinger. Nogle af familierne bruger aktivt rådgiver i sådanne situationer, men er ikke sikre på, at rådgiveren reelt kan påvirke noget ind i fx skoleområdet.

6.4.3 Planlægning og strukturering af hverdagen

I interviewene med familierne fylder desuden fortællinger om, at det at være forælder til et barn med handicap, stiller høje krav om, at hverdagen er nøje struktureret og tilpasset efter barnets behov. Herudover nævnes mange lægebesøg, kørsel, vedligeholdelse og kontrol af hjælpemidler samt træning som faste aktiviteter i hverdagen. Flere af forældrene fortæller derfor også, at de af åbenlyse grunde må tilsidesætte sig selv af hensyn til barnet og fx sjældent mødes med venner eller lignende. En af familierne forklarer: *“I hverdagen bliver jeg simpelthen nødt til at holde tungen lige i munden, fordi det er så krævende (...) vores barn har ikke behov for alle mulige input vel? Så jeg kan godt mærke, når vores hverdag kører, så skal den faktisk bare køre på skinner. Den skal dæleme overhovedet ikke ud af takt, fordi så går det galt i løbet af ugen”* (TPF-familie, 2019). Andre familier fortæller, at de nøje må planlægge, hvad de gør hvornår, fx hvis barnet er meget lydfølsomt og derfor *“slet ikke kan holde til at tørretumbleren kører”* (TPF-familie, 2019). Planlægning og de hensyn, der må tages til barnet, italesættes som nødvendige, men udgør også kilder til stress for familierne.

6.4.4 Overgange og langsigtet planlægning

En bekymring, som familierne er fælles om, er den langsigtede planlægning omkring deres børn. Flere af børnene er i teenagealderen (og er blevet tre år ældre i projektperioden), og mange spørgsmål begynder derfor at trænge sig på i forhold til, hvordan deres liv vil udvikle sig generelt, men også i forhold til uddannelse og fremtidig boligsituation mv. Desuden er familierne opmærksomme på det store skift, deres børn og deres familier står over for, når barnet fylder 18 år og skifter status fra ‘barn’ til ‘voksen’ i forvaltningssystemet. En familie, hvis barn er fyldt 18 år, oplever, at sagsbehandleren har været på forkant og taget hul på netop dette emne i god tid. Som afslutning på barnets sag i børnehandicapregi har der været afholdt et møde med beskæftigelsesforvaltningen og voksenhandicapområdet. Dette bidrog dog ikke til yderligere afklaring, men skabte nærmere flere bekymringer, da forælderen oplevede, at barnets sag pludselig var i ingenmandsland, og der ikke blev talt om konkrete løsninger. Andre forældre bliver meget berørte, når der spørges ind til den langsigtede planlægning omkring barnet, og enkelte ønsker derfor ikke at svare, da det bidrager til flere bekymringer og stress.

Opsummering: Interview-familiernes trivsel

- Selvom et godt samarbejde og en god relation til rådgiveren er væsentlig, så udgør samarbejdet med rådgiver alene et ud af mange parametre, som kan have indvirkning på familiens trivsel.
- Herunder nævner interview-familierne: Afslag på ansøgninger, planlægning og strukturering af hverdagen, overgange og langsigtet planlægning samt utilfredshed med udførerdelen samt skole- og dagtilbud.
- Interview-familiernes fortællinger om trivsel bidrager derfor til at forklare, hvorfor der ikke ses en sammenhæng mellem familiens oplevelse af samarbejdet med rådgiver/sagsbehandlingen og trivsel i den kvantitative del af analysen.

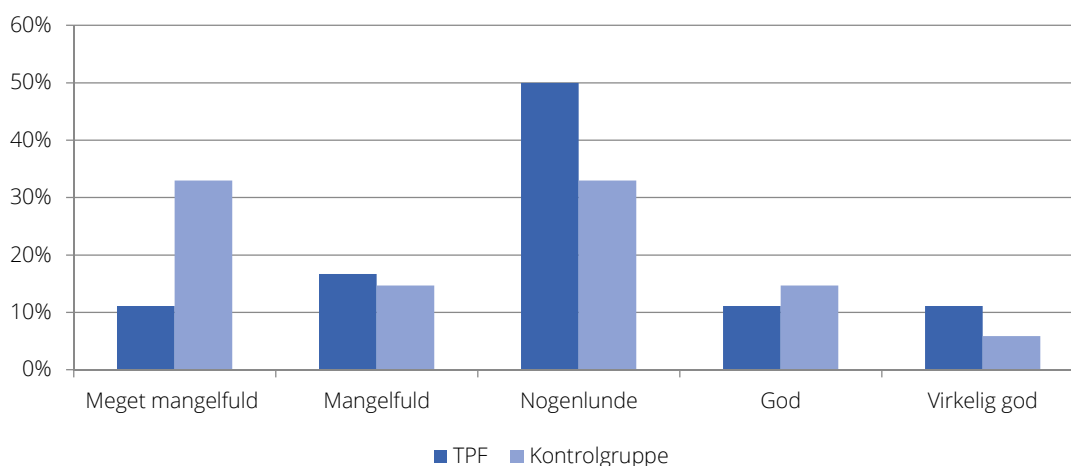
7. Resultater: Overgangen til voksenområdet

Dette kapitel fokuserer på familiernes oplevelse af overgangen til voksenområdet. Det er velkendt i både dansk og international forvaltningspraksis, at denne overgang beskrives som udfordrende af såvel fagpersonale, som unge og pårørende (se fx Jessen, 2013; Høstrup, Høgh & Stamhus, 2020). Når en ung med en sag i Aarhus kommunes børnehandicapafdeling fylder 18 år, kan der ske flere forskellige ting; sagen kan overgå til Voksenhandicapafdelingen, afdelingen for Socialpsykiatri og Udsatte Voksne (SUV), der kan bevilges efterværn¹⁶ eller sagen kan afsluttes.

Vi har udsendt et særskilt spørgeskema omhandlende overgangen til de familier, hvor den unge er overgået til voksenhandicap, SUV eller efterværn i løbet af projektperioden. Det drejer sig om 135 familier. Heraf har 52 besvaret spørgeskemaet, hhv. 18 i TPF og 34 i kontrolgruppen, hvilket giver en svarprocent på 38,5 %. Spørgeskemaet er udsendt til forældrene af to omgange i løbet af projektperioden, og de har besvaret spørgsmålene omhandlende overgangen retrospektivt. I nedenstående analyse undersøger vi overordnet, om familierne i TPF har oplevet en bedre overgang til voksenlivet sammenlignet med familierne i kontrolgruppen. Vi skelner ikke eksplicit mellem, hvorvidt den unge er overgået til voksenhandicap, SUV eller efterværn, da antallet af respondenter i hver gruppe er for lavt til, at en sådan sammenligning er valid.

I spørgeskemaet har vi bedt familien om at vurdere deres samlede oplevelse af forberedelsen og planlægningen af den unges overgang til voksenlivet. Svarkategorierne er: 'Virkelig god', 'God', 'Nogenlunde', 'Mangelfuld' og 'Meget mangelfuld'. Resultatet fremgår af figur 7.1 nedenfor.

Figur 7.1: Samlet oplevelse af forberedelse og planlægning af overgangen til voksenlivet. Procent

Note: N = 51

Figur 7.1 viser, at der ikke er væsentlige forskelle i andelen af familier, som har oplevet en 'god' eller 'virkelig god' overgang, hvilket er 21 % af familierne i kontrolgruppen og 22 % i TPF. Der kan dog spores forskelle mellem grupperne, som primært kommer til udtryk i andelen af familier, som tilkendegiver, at overgangen har været 'meget mangelfuld'. Således har 33 % af familierne i kontrolgruppen oplevet en meget mangelfuld forberedelse og planlægning af overgangen til voksenlivet, mens det

¹⁶ Efterværn er et kommunalt tilbud om støtte til unge i alderen 18-22 år, der umiddelbart op til deres 18. år har haft en fast kontaktperson eller været anbragt uden for hjemmet (Socialstyrelsen, 2020).

tilsvarende gælder for 11 % af familierne i TPF. Det indikerer, at indsatsen i *Tættere På Familien* har bidraget til, at færre familier oplever en 'meget mangelfuld' overlevering, hvor der til gengæld er flere familier, som har oplevet en 'nogenlunde' forberedelse og planlægning af overgangen.

Foruden den samlede oplevelse af planlægningen og forberedelse til voksenlivet, er familierne også blevet bedt om at vurdere enkelte dimensioner i overgangen, herunder rådgivers vejledning om såvel indsatser som lovmæssige ændringer og inddragelse af forældre og netværk i overgangen. I tilgift hertil har vi også undersøgt forældrenes trivselsniveau gennem samme mål som i hovedundersøgelsen, nemlig WHO-5. I tabel 7.1 nedenfor er gennemsnit for TPF og kontrolgruppen rapporteret samt differencen mellem gruppernes gennemsnit og hvorvidt denne er statistisk signifikant.

Tabel 7.1: Effektmål for familier, der er overgået til voksenområdet. Gennemsnit

	TPF	Kontrol	Difference
Oplevelse af overgangen til voksenlivet (Gennemsnit, skala fra 0-10)			
Rådgiver har vejledt godt om indsatser og tilbud	5,86	4,58	1,28
Rådgiver har vejledt godt om lovmæssige ændringer	5,93	4,88	1,05
Der har været en klar plan for at gøre barnet så selvstændigt som muligt	5,31	4,17	1,14
Inddragelse af forældrene ift. planlægning	6,23	5,66	0,57
Inddragelse af forældrene ift. at sætte mål for den unge	5,42	4,80	0,62
Inddragelse af netværket i overgangen til voksenlivet	4,50	3,84	0,66
Forældrenes trivsel (WHO-5) (Gennemsnit, skala fra 0-100)	46	49,31	-3,31

Note: Signifikanstest er foretaget ved t-test. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Som det fremgår af tabel 7.1, er der ingen statistiske signifikante forskelle mellem grupperne på forældrenes trivsel eller de enkelte spørgsmål om overgangen. Helt overordnet ser det dog ud til, at familierne i kontrolgruppen scorer højere på trivsel, mens familierne i TPF scorer højere på alle spørgsmål relateret til deres oplevelse af overgangen, men forskellene er beskedne og ikke statistisk signifikante. Med udgangspunkt i datagrundlaget i tabel 7.1 kan vi derfor ikke konkludere, at indsatsen i *Tættere på Familien* har bidraget til en forbedret overgang til voksenlivet, set fra familiernes perspektiv.

I de kvalitative kommentarer til spørgeskemaet har flere familier beskrevet udfordringer relateret til overgangen. Her nævnes blandt andet skift af rådgiver og overlevering til voksenområdet, samarbejdet med jobcentret og afklaring af fremtidig boligsituation som elementer, der gør overgangen særligt udfordrende. Der er således mange faktorer forbundet med overgangen, som rådgiverne i børnehandicap vanskeligt kan ændre. Det ligger i tråd med konklusionerne fra evalueringsrapporten, der undersøger rådgivernes perspektiv på *Tættere på Familien* (Høstrup & Ilsvard, 2020: 19). Her oplever rådgiverne heller ingen positiv udvikling i forhold til overlevering og samarbejde mellem forvaltningerne. Rådgiverne i TPF nævner eksplicit netop overgangen fra børnehandicap til voksenhandicap som et område, der fortsat er forbundet med frustration for både familie og rådgiver. Rådgiverne giver derfor udtryk for, at det er et område, man fortsat bør fokusere på at forbedre fremadrettet, hvilket nærværende analyse giver støtte til.

Opsummering: Overgang til voksenområdet fortsat vanskelig

- Analysen giver samlet ikke anledning til at konkludere, at indsatsen i TPF har en positiv effekt på familiens oplevelse af den unges overgang til voksenlivet.
- Dog er andelen af familier, der har oplevet en meget mangelfuld planlægning og forberedelse af overgangen til voksenlivet, lavere blandt familier i TPF relativt til kontrolgruppen.
- Det kræver koordination og samarbejde mellem mange forskellige afdelinger, hvis det skal lykkes at skabe en bedre overgang, herunder jobcenter, voksenhandicap og bosteder.

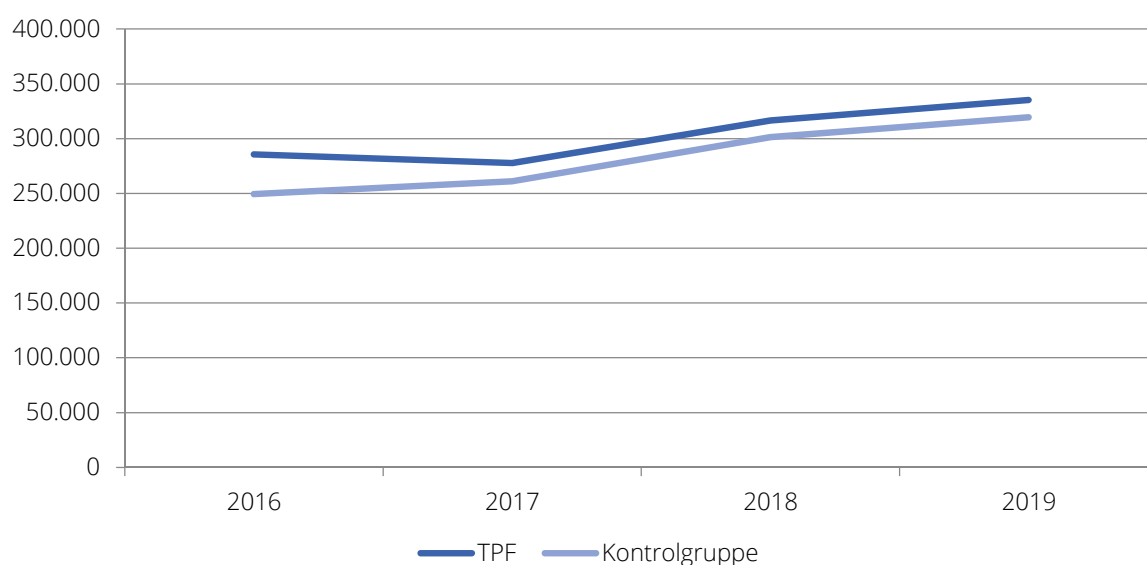
8. Resultater: Analyse af de økonomiske effekter

Formålet med denne del af analysen er at belyse de økonomiske aspekter af projektet i den treårige projektperiode. Til det formål anvendes data om udgiftsniveauet til de enkelte børn fra kommunens børnehandicapafdeling. Data er opgjort på individniveau (per barn) på årsbasis. Den konkrete procedure kan tilgås i rapportens metodebilag. Det sammenholdes med Aarhus Kommunes estimering af lønomkostningerne forbundet med implementering og drift af indsatsen. Dermed kaster denne del af analysen lys over de mere kortsigtede økonomiske effekter: Har projektet realiseret en økonomisk besparelse i løbet af projektperioden? Der kan imidlertid også være mere langsigtede og afledte økonomiske konsekvenser af projektet, fx som konsekvens af færre sygdommeldinger blandt forældrene, som ikke afdækkes i nærværende analyse. Vi supplerer den økonomiske analyse med data om anbringelser.

8.1 Positive økonomiske konsekvenser

Analysen indledes med at sammenligne udviklingen i det økonomiske udgiftsniveau for de børn, der har haft en sag i hhv. TPF og kontrolgruppen. De økonomiske data er opgjort på individniveau, dvs. per barn¹⁷. Figur 8.1 viser det gennemsnitlige udgiftsniveau per barn i TPF og kontrolgruppen.

Figur 8.1: Økonomisk udgiftsniveau per barn, opdelt på gruppe. Gennemsnit, 2016-priser (kr.)

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune. For yderligere beskrivelse henvises til metodebilaget.

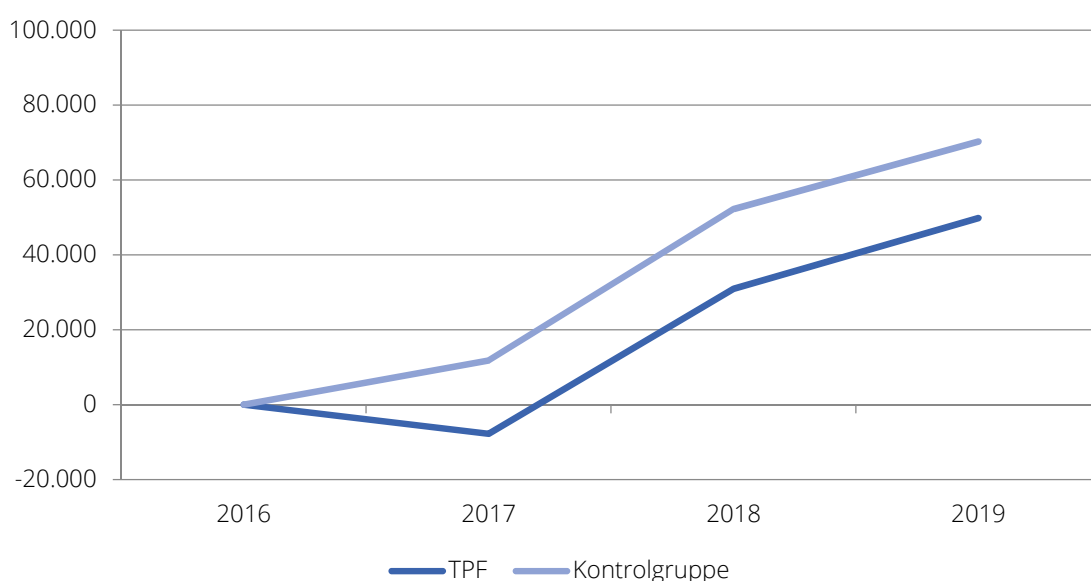
Som illustreret i figur 8.1 har de gennemsnitlige udgifter været stigende i projektperioden – både for børn med en sag tilknyttet TPF og kontrolgruppen. Det skal ses i sammenhæng med, at det er de

¹⁷ Der er flere familier i projektet, som har mere end ét barn med en sag i børnehandicapregi. Antallet af familier med flere børn med handicap er højere i TPF, og analyserne er derfor robusthedstestet gennem analyser, der kun inkluderer det ældste barn i familien. Da de substantielle konklusioner er de samme, gennemføres analyserne med alle de børn, som oprindeligt var udtrukket til TPF og kontrolgruppe, dvs. at søskende også indgår.

samme børn, vi har fulgt over tid. Børnene er derfor blevet tre år ældre i løbet af projektperioden, og de øgede udgifter kan skyldes, at børnenes behov har udviklet sig over tid.

Det er derfor interessant at sammenligne de løbende udviklinger for kontrolgruppen og TPF for herigennem at belyse eventuelle økonomiske effekter af projektet. Analysen har den udfordring, at der er forskel i grafernes udgangspunkt, idet de gennemsnitlige udgifter var 36.316 kr. højere for familier, der blev udtrukket til TPF relativt til familier, der blev udtrukket til projektets kontrolgruppe. Vi forsøger at tage højde for, at gruppernes udgangspunkt er forskelligt ved at fiksere begge gruppers udgangspunkt i basisåret (2016), hvorefter vi undersøger, hvordan den gennemsnitlige økonomi i de to grupper udvikler sig i løbet af projektperioden¹⁸. Resultatet heraf er illustreret i figur 8.2.

Figur 8.2: Indekseret økonomisk udvikling per barn, opdelt på gruppe. 2016-priser (kr.)

Note: Udviklingerne er indekseret efter basisåret 2016 (se tabel 8.1).

I figur 8.2 ses, at der er forskel på den gennemsnitlige udvikling i de to grupper, som etableres allerede i projektets første år; 2017. Herefter følges de to grafer med den forskydning, som blev etableret i 2017. Det indikerer, at indsatsen i *Tættere på Familien* har medvirket til, at de gennemsnitlige udgiftsstigninger til familierne i TPF har været mindre end de gennemsnitlige udgiftsstigninger til familierne i kontrolgruppen. Tabel 8.1 nedenfor giver et overblik over de økonomiske beregninger (nærmere beskrivelse af proceduren kan tilgås i metodebilaget).

Tabellen viser først gennemsnit (afbilledet i figur 8.1) samt de gennemsnitlige udviklinger (afbilledet i figur 8.2) for familier i TPF og kontrolgruppen. Dernæst fremgår besparelsen per barn i TPF, en samlet årlig besparelse for TPF samt den akkumulerede besparelse i udgiftsniveau. De beregnede besparelser hviler på en antagelse om, at udgifterne til børnene TPF ville have fulgt udviklingen i kontrolgruppen, hvis de ikke havde modtaget indsatsen i TPF. Det vil eksempelvis sige, at børnene i TPF gennemsnitligt ville have været 19.583 kroner dyrere i 2017, hvis de havde fulgt den gennemsnitlige

¹⁸ Analysen gennemføres med en difference-in-differences logik, hvor ændringer i det økonomiske udgiftsniveau for familier i indsatsgruppen sammenlignes med kontrolgruppen. Det hviler på en antagelse om, at familierne i TPF i fraværet af indsatsen ville have oplevet den ændring tilsvarende den, vi ser i kontrolgruppen.

udvikling i kontrolgruppen. Det giver en samlet besparelse i udgiftsniveauet i projektets første år på 4.680.446 kr. Tabellen viser, at den årlige besparelse er konstant på tværs af projektårene.

Tabel 8.1: Økonomiske beregninger. 2016-priser (kr.)

	t₀ (2016)	t₁ (2017)	t₂ (2018)	t₃ (2019)
Gennemsnit for TPF	285.573	277.824	316.479	335.376
Gennemsnitlig udvikling for TPF (beregnes fra t ₀)	-	-7.749	30.906	49.803
Gennemsnit for kontrolgruppe	249.257	261.091	301.487	319.543
Gennemsnitlig udvikling for kontrolgruppe (beregnes fra t ₀)	-	11.834	52.230	70.287
Gennemsnitlig besparelse per barn i TPF	-	-19.583	-21.324	-20.484
Årlig besparelse i udgifter til børn i TPF	-	-4.680.446	-5.096.524	-4.895.678
Lønomkostninger i projektet¹	-	2.800.000	2.800.000	2.800.000
Årlig besparelse	-	-1.880.446	-2.296.524	-2.095.678
Akkumuleret besparelse	-	-1.880.446	-4.176.970	-6.272.648

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune. For yderligere beskrivelse henvises til metodebilaget.

Note: 1) Defineret som meromkostninger. Estimeret af Aarhus Kommune.

For at kunne vurdere om projektet samlet har realiseret en økonomisk besparelse er det imidlertid væsentligt at medtage de meromkostninger, der har været til løn i forbindelse med etablering og drift af TPF-teamet. Aarhus Kommune har estimeret, at meromkostningerne til løn beløber sig til 2,8 mio. kr. om året. Det betyder, at projektet genererer en økonomisk besparelse på knap 2 mio. kr. allerede i projektets første år. Set over hele projektperioden på tre år viser analysen samlet, at *Tættere på Familien* har realiseret en samlet økonomisk besparelse på ca. 6,3 mio. kr., når vi følger de børn, der oprindeligt blev udtrukket til TPF og kontrolgruppe¹⁹. Besparelsen findes i, at de gennemsnitlige udgiftsstigninger for børnene i TPF har været mindre end udgiftsstigningerne i kontrolgruppen.

På det foreliggende datagrundlag har vi ikke mulighed for at undersøge potentielle afledte effekter eller hvordan den økonomiske besparelse mere konkret er opnået. Men data om anbringelser i de to grupper kan være ét af de elementer, der har medvirket til, at udgiftsstigningerne har været mindre for familierne i TPF relativt til familierne i kontrolgruppen. Det undersøges i det følgende.

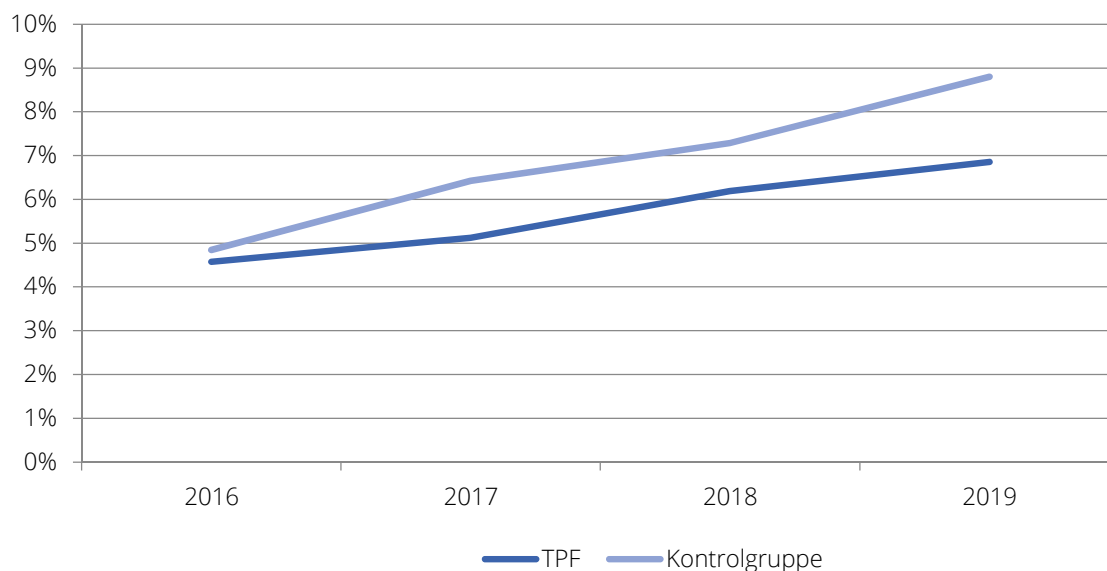
¹⁹ Vi har gennemført separate analyser for dem, der er udtrukket i løbet af projektperioden. I disse analyser genfindes ovenstående konklusioner ikke, men der skal tages forbehold for, at populationerne er små. Det medfører, at enkeltstager med svingende udgifter påvirker de løbende gennemsnit uforholdsmæssigt, og de statistiske analyser rapporteres derfor ikke.

8.2 Færre anbragte og færre nye anbringelser i TPF

I dette afsnit ser vi nærmere på udviklinger i andelen af anbragte børn og antallet af nye anbringelser. Analysen ser på det samlede mønster i anbringelser, og det er ikke muligt at skelne mellem forskellige typer anbringelse. På trods af, at anbringelser i en dansk kommunal praksis synes at være en foranstaltning, man arbejder på at begrænse (Vesterby, Larsen & Sommer, 2019), kan antallet eller andelen af anbragte dog hverken ses som et selvstændigt kvalitets- eller effektmål. Skulle det kunne det, ville det bl.a. indebære, at det var muligt at foretage en vurdering af, hvorvidt anbringelserne var sket rettidigt eller ej. En sådan vurdering muliggør nærværende datagrundlag imidlertid ikke. Formålet med analysen er derfor alene at supplere den økonomiske analyse.

Figur 8.3 viser, hvordan andelen af anbragte helårspersoner har udviklet sig i TPF og kontrolgruppen. Vi opgør på andel af helårspersoner, da der herigennem tages højde for, at anbringelser kan have varierende varighed. Det betyder, at et barn, som eksempelvis er anbragt i 6 måneder, tæller med i opgørelsen som 0,5 i det pågældende år.

Figur 8.3: Anbragte helårspersoner, opdelt på gruppe. Andele, procent

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune.

Note: Opgjort i årsbørn, hvormed et barn, som eksempelvis er anbragt i 6 måneder, tæller med som 0,5 det pågældende år.

Figur 8.3 viser, at andelen af anbragte helårspersoner har været stigende i både TPF og kontrolgruppen. Endvidere illustrerer figuren, at stigningen har været større i kontrolgruppen relativt til TPF. Nærmere bestemt er andelen af anbragte helårspersoner steget fra 4,6 % i 2016 til 6,9 % i 2019 i TPF, mens andelen tilsvarende er steget fra 4,8 % til 8,8 % i kontrolgruppen.

I tilgift til andelen af anbragte, er det også relevant at se på antallet af nye anbringelser. Nye anbragte er defineret ved, at barnet eller den unge ikke har været anbragt i året før projektets start (dvs. i 2016), og er blevet anbragt i løbet af projektperioden. I tabel 8.2 ses antallet af nye anbringelser samt den gennemsnitlige alder ved første anbringelse. I tolkningen af antal nye anbringelser er det væsentligt at have in mente, at sagerne er udtrykket i forholdet 1:2, hvormed antallet af børn i kontrolgruppen er dobbelt så højt som i TPF.

Tabel 8.2: Antal nye anbringelser og gennemsnitlig alder

	TPF	Kontrolgruppe
Nye anbringelser	7 (ud af 239)	27 (ud af 475)
Gennemsnitlig alder	13,2 år	13,6 år

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Aarhus Kommune.

Tabel 8.2 viser, at der har været markant flere nye anbringelser i kontrolgruppen relativt til TPF. I løbet af projektperioden er der i kontrolgruppen blevet anbragt 27 børn (ud af 475), som ikke var anbragt inden projektets start, mens der i TPF har været 7 nye anbringelser (ud af 239). I forhold til den gennemsnitlige alder ved første anbringelse, må den siges at være sammenlignelig i TPF i kontrolgruppen, når man samtidig tager højde for de relativt små populationer. Den gennemsnitlige alder ved de 7 nye anbringelser i TPF er 13,2 år, mens den er 13,6 år for de 27 børn, der er blevet anbragt i projektperioden i kontrolgruppen.

Samlet kan vi på baggrund af denne delanalyse konkludere, at der er færre anbragte børn i TPF relativt til kontrolgruppen, ligesom der også har været færre nye anbringelser i TPF. Det kan være en medvirkende forklaring på, at de gennemsnitlige udgiftsstigninger har været højere i kontrolgruppen.

Opsummering: Et økonomisk potentiale og færre anbringelser

- De gennemsnitlige udgifter per barn har været stigende i både TPF og kontrolgruppen. Udgiftsstigningerne har dog været lavere for familier i TPF relativt til familier i kontrolgruppen. Analysen viser, at projektet samlet har realiseret en økonomisk besparelse på cirka 6,3 mio. kroner over tre år, når man samtidig tager højde for kommunens omkostninger forbundet med implementering og drift af indsatsen.
- Andelen af anbragte helårsbørn er steget relativt mere i kontrolgruppen, ligesom der også har været flere nye anbringelser for børnene i kontrolgruppen relativt til TPF. Det kan være en medvirkende forklaring på de økonomiske konklusioner.

9. Konklusion

Formålet med denne evaluering er dels at tilvejebringe viden om de økonomiske effekter af projektet *Tættere på Familien* og dels at belyse projektet fra familiernes perspektiv: Har *Tættere på Familien* øget trivslen og tilfredsheden med sagsbehandlingen for familier til børn med handicap? Projektet er inspireret af den såkaldte Sverigesmodel, og evalueringen har et selvstændigt bidrag i forhold til at belyse konsekvenserne for de implicerede familier, hvilket ofte er underbelyst i eksisterende evalueringer af modellens anvendelighed (Engen et al., 2017).

Med afsæt i den økonomiske analyse er konklusionen, at projektet har realiseret en økonomisk besparelse i den treårige afprøvningsperiode. Analysen er gennemført ved at sammenholde omkostninger forbundet med implementering og drift af indsatsen (estimeret af Aarhus Kommune) med udviklinger i udgiftsniveauet på myndighedsområdet for indsats- og kontrolgruppe. Det vil sige, at eventuelle afledte økonomiske konsekvenser, fx færre sygdommeldinger, ikke afdækkes i den økonomiske analyse. Analysen viser, at udgiftsstigninger til familier i *Tættere på Familien* har været lavere end til familier i kontrolgruppen, svarende til en besparelse på omkring 14,7 millioner kroner over tre år. Aarhus Kommune har estimeret meromkostningerne til løn i projektet til 8,4 millioner kroner, hvilket giver en samlet besparelse på 6,3 millioner kroner fordelt på tre år.

Dernæst peger evalueringen entydigt på, at projektet har en markant positiv effekt på familiernes tilfredshed med sagsbehandlingen og samarbejdet med deres rådgiver. Resultaterne viser, at familier, der har været tilknyttet *Tættere på Familien*, oplever en markant forbedring i kommunikationen med rådgiver, inddragelse, tværgående koordination samt rådgivers kendskab til familien. Vi kan derfor konkludere, at projektet i høj grad er lykket med at øge familiens tilfredshed med sagsbehandlingen og samarbejdet. Indsigterne fra interview-familiernes fortællinger bidrager desuden med at illustrere vigtigheden af, at samarbejdsrelationen kontinuerligt afstemmes og tilpasses, samt afspejler den enkelte families ønsker og behov for eksempelvis kommunikation og inddragelse. Den væsentligste læring herfra er således, at rådgiverne bør være opmærksomme i forhold til at skræddersy *Tættere på Familien*-tænkningen til den enkelte familie.

Til gengæld giver resultaterne ikke anledning til at konkludere, at projektet har øget familiernes trivsel. Foruden en betydelig reduktion af rådgivernes sagstal, der anses som en nødvendig forudsætning for den ændrede praksis hos rådgiverne, har antagelsen bag sverigestænkningen været, at et godt samarbejde og en god relation til myndighedsrådgiver ville være positivt udslagsgivende for familiernes trivsel. Da projektet har formålet at øge familiens tilfredshed med samarbejdet markant, er det naturlige spørgsmål nu, hvorfor det ikke resulterer i en højere trivsel i familierne? Evalueringen giver ikke grundlag for entydigt at besvare dette spørgsmål, men med udgangspunkt i interview-familiernes fortællinger kan det tyde på, at man med fordel kan se bredere end blot på myndighedsområdet, hvis man vil lykkes med at påvirke familiens trivsel. Familierne nævner eksempelvis både planlægning af hverdagen, bekymringer om fremtiden og utilfredshed med udførerdelene samt skole- og dagtilbud som elementer, der påvirker deres trivsel. På den måde peger evalueringen på en række "blinde vinkler" i sverigestænkningen, hvor der med fordel kan sættes endnu mere lys på udførerområdet og tilbuddene generelt. Det gælder formentlig både i forhold til sociale indsatser på udførerområdet og på de skole-, fritids- og dagtilbud, der gives. Kontinuerlig udvikling og opkvalificering af kommunens indsatser, de *rette* indsatser, samt dygtige og professionelle fagfolk spiller sandsynligvis en central rolle.

Tættere på Familien bør ses som en case på en succesfuld implementering af Sverigesmodellen på børnehandicapområdet, og derfor udgør evalueringen et væsentligt bidrag i forhold til at udvide og kvalificere vores nuværende viden om Sverigesmodellen. Med evalueringen kan vi konkludere, at projektet har øget familiernes tilfredshed med samarbejdet samt at en bedre sagsbehandling er værd at investere i. Samtidig indikerer evalueringen, at samspillet med øvrige samarbejdspartnere og kvaliteten i tilbuddene skal indtænkes og løftes, hvis ambitionerne bag modellen skal indfries.

9.1 Generaliseringspotentiale

Afprøvningen har været designet som et felteksperiment, der indebærer, at en gruppe (TPF) udsættes for indsatsen, mens en lignende gruppe (kontrolgruppen) ikke gør. Det giver gunstige muligheder for at undersøge effektstørrelser, der fastlægges som udviklingen i TPF sammenlignet med kontrolgruppen. Fordelen ved et felteksperiment er desuden, at det foregår i 'felten', hvilket vil sige i respondenternes naturlige omgivelser. Men det kan være vanskeligt at gennemføre det perfekte felteksperiment, og nærværende felteksperiment har også sine begrænsninger, som vi kort vil berøre.

Deltagerne er udvalgt efter en stratificeret randomisering, hvilket giver gode betingelser for, at de to grupper (TPF og kontrolgruppe) er ens i udgangspunktet. En balancetest, jf. kapitel 4, viser imidlertid, at grupperne er forskellige på nogle parametre, herunder deres økonomiske udgiftsniveau. Det er en udfordring for præcisionen af den økonomiske analyse, som vi har håndteret ved at sammenligne den gennemsnitlige *økonomiske udvikling* i de to grupper. Den udregnede besparelse hviler derfor på en *antagelse* om, at det gennemsnitlige udgiftsniveau i TPF-familierne ville have fulgt den gennemsnitlige udvikling i kontrolgruppen, hvis de ikke havde modtaget indsatsen i TPF. Derudover er det en nødvendig betingelse for at indgå i analysen, at forældrene har besvaret spørgeskemaet. Kapitel 4 viser, at familierne i undersøgelsen har en højere uddannelse og tjener relativt mere end den gennemsnitlige danske befolkning. Det kan derfor være et forbehold i konklusionerne, at de målte effekter i evalueringen ikke nødvendigvis er gældende på tværs af forældregrupper med forskelligt socioøkonomisk udgangspunkt. Analyserne er dog gennemført med robusthedstest, hvor vi har kontrolleret for familiernes socioøkonomi, og de substantielle konklusioner holder. Den sidste begrænsning for evalueringens generaliseringspotentiale er, at vi kun kan udtale os om effekter for de familier, der har været en del af projektets definerede målgruppe. Det er således ikke givet, at tilgangen har lige stort potentiale blandt alle familier med en børnehandicapsag, hvilket fremtidige afprøvninger og evalueringer med fordel kan undersøge.

10. Referencer

- Bengtsson, S., Hansen, H. & Røgeskov, M. (2011). *Børn med funktionsnedsættelse og deres familier*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Bengtsson, S., Heidemann, J., Jensen, T., Tange, J. & Wolff, E. (2009). *Særlige dagtilbud til børn efter §32. En status to år efter kommunalreformen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Dabrowska, A. & Pisula, E. (2010). Parenting stress and coping styles in mothers and fathers of pre-school children with autism and Down syndrome. *Journal of Intellectual Disability Research*, 54(3): 266-280.
- Danmarks Statistik (2016). Statistikbanken [Online]
<https://www.statistikbanken.dk/> (tilgået 2019)
- Engen, M., Petersen, S.K., Nørup, I. & Bjerre, L.S (2017). Sverigesmodellen – så løb alle den vej. *Social kritik*, 152: 44-52.
- Eurofund (2016). European Quality of Life Survey [Online]
<https://www.eurofound.europa.eu/data/european-quality-of-life-survey> (tilgået 2019)
- Høgh, H. & Schmidt, F. (2015). *Mestringsstøtte til pårørende ved fysisk handicap og udviklingsforstyrrelser – En litteraturgennemgang*. Aarhus: Metodecentret.
- Høstrup, M. & Ilsvard, S. 2020. Tættere på Familien i Aarhus Kommune - Fra rådgivernes perspektiv. Metodecentret.
- Jensen, C. H. S., Ilsvard, S., Høstrup, M., & Høgh, H. (2019). *Evaluering af projekt Familiecentreret sagsbehandling og Mestringsstøtte – Herning Kommune, Hillerød Kommune og Randers Kommune*. Aarhus: Metodecentret.
- Jessen, M. (2013). Overgangssager set ud fra borgerens perspektiv. *Uden for Nummer*, 27 (14): 4-11.
- Lyk-Jensen, S.V., Karmsteen, K., Hansen, G.E. & Nielsen, K. (2018). *Mestring blandt forældre til børn med handicap – Evaluering af en effekt, økonomi og mestringsprogrammet*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Socialstyrelsen (2019). Vidensportal på det sociale område. WHO-5 [Online].
<https://vidensportal.dk/dokumentation/udsatte-voksne/WHO-5> (tilgået 2019).
- Socialstyrelsen (2020). Vidensportal det på sociale område. Efterværn. [Online].
<https://vidensportal.dk/temaer/eftervaern> (tilgået 2020).
- Sundhedsstyrelsen (2019). *Guide til trivselsindekset: WHO-5* [Online]. København: Sundhedsstyrelsen.
<https://www.regionsjaelland.dk/Kampagner/broen-til-bedre-sundhed/Materialer/PublishingImages/WHO5%20skema.pdf> (tilgået 2019).
- Vesterby, C., Larsen, L., Sommer, D. (2019). Langsigtede konsekvenser af børns anbringelser uden for hjemmet. Er den danske anbringelsespraksis den bedste for barnet? *Psykologernes Fagmagasin*.
<https://www.dp.dk/p-psykologernes-fagmagasin/fagartikler-psykologi-viden/langsigtede-konsekvenser-af-boerns-anbringelse-uden-for-hjemmet-er-den-danske-anbringelsespraksis-det-bedste-for-barnet/> (tilgået 2020).

11. Appendiks

Tabel A1: Antal børn i TPF- og kontrolgruppe, opgjort per 1. juli for hvert projektår

	TPF	Kontrolgruppe
Antal i 2016 (baseline)	240 (239) ¹	480 (475) ¹
Antal i 2017	217	428
Antal i 2018	192	385
Antal i 2019	177	332

Note: 1) Der udtrækkes ved projektets start 240 sager til TPF og 480 i kontrolgruppen, men inden projektets igangsættes er seks sager afsluttet, fx grundet flytning eller målgruppeafklaring.

Tabel A2: Spørgsmål til indeks om 'Inddragelse'

Spørgsmålsformulering

Jeg/vi oplever, at...

- ... blive lyttet til i kontakten med sagsbehandler/rådgiver
- ... have indflydelse på de ydelser/tilbud, mit/vores barn får
- ... sagsbehandler/rådgiver spørger ind til barnets og vores families behov
- ... sagsbehandler/rådgiver anerkender mig/os som eksperter på barnets situation
- ... rådgiver spørger ind til mine/vores styrker og ressourcer, inklusiv personer i mit/vores netværk

Note: Svarkategorier på en 10-pointsskala fra meget uenig til meget enig. Cronbachs alpha ligger mellem 0,92 – 0,95 i de tre målinger.

Tabel A3: Spørgsmål til indeks om 'Tværgående samarbejde'

Spørgsmålsformulering

I hvilket omfang oplever du/I, at...

- ... de forskellige faggrupper, der er involveret, arbejder i den samme retning?
- ... de forskellige fagpersoner i kommunen og koordinerer den støtte og hjælp, barnet og jeres familie modtager (fx skoler, daginstitutioner og forvaltninger)?

Note: Svarkategorier på en 10-pointsskala fra slet ikke til rigtig meget. Cronbachs alpha ligger mellem 0,85 – 0,93 i de tre målinger.

Tabel A4: Spørgsmål til indeks om 'Kommunikation mellem familie og rådgiver'

Spørgsmålsformulering

- Det er let at komme i kontakt med sagsbehandler/rådgiver
- Hypigheden af kontakt til sagsbehandler/rådgiver er passende
- Jeg/vi oplever, at stemningen i kontakten til rådgiver er god
- Det er oftest sagsbehandler/rådgiver, der kontakter mig/os

Note: Svarkategorier på en 10-pointsskala fra meget uenig til meget enig. Cronbachs alpha ligger mellem 0,76 – 0,85 i de tre målinger.

Tabel A5: Spørgsmål til indeks om 'Kendskab til sagen'**Spørgsmålsformulering**

Rådgiver klæder mig/os godt på i forhold til viden om lovgivningen og rettigheder

Jeg/vi oplever, at rådgiver har nok viden om mit/vores barns handicap/funktionsnedsættelse

Jeg/vi oplever, at rådgiver kender til de tilbud, der er relevante for mit/vores barn og min familie

Mit/vores barn og familie har fået bevilget det, vi har behov for

Note: Svarkategorier på en 10-pointsskala fra meget uenig til meget enig. Cronbachs alpha ligger mellem 0,86 – 0,89 i de tre målinger.

Tabel A6: WHO's trivselsindeks**Spørgsmålsformulering**

I de sidste 2 uger..

... har jeg været glad og i godt humør

... har jeg følt ro og afslappethed

... har jeg følt mig aktiv og energisk

... er jeg vågnet frisk og udhvilet

... har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig

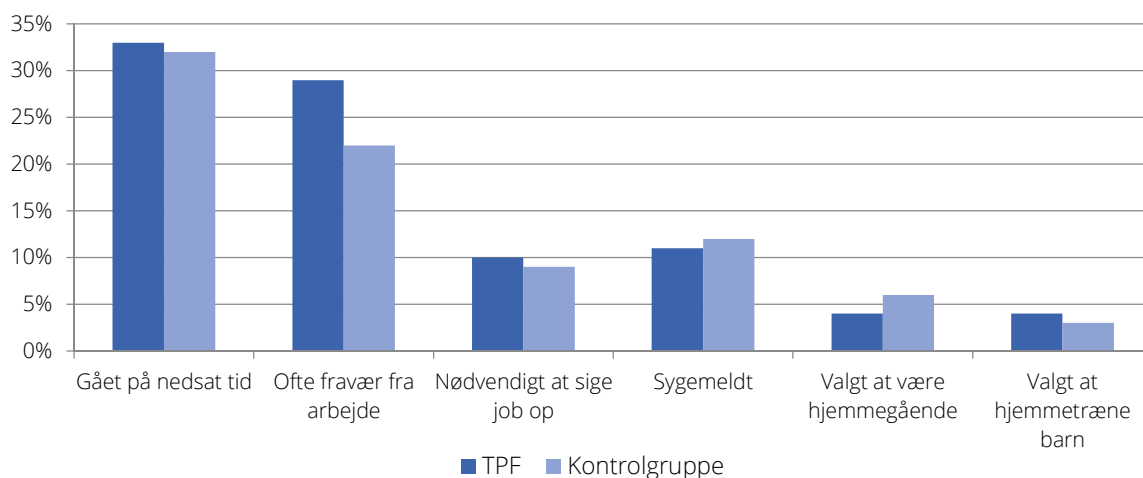
Note: Svarkategorier er 0) På intet tidspunkt, 1) Lidt af tiden, 2) Lidt mere end halvdelen af tiden, 3) Lidt mere end halvdelen af tiden, 4) Det meste af tiden, 5) Hele tiden. Den totale score ganges med 4, hvormed indekset er skaleret fra 0-100. Cronbachs alpha ligger mellem 0,89 – 0,90 i de tre målinger.

Tabel A7: Beskrivelse af interview-familier

Kort beskrivelse af familien	Trivsel (0-100) baseline/ slutmåling	Tilfredshed med sagsbehandler (0-10) baseline/ slutmåling
Familien har et barn med et fysisk handicap. Barnet er 5 år ved projektets opstart. Familien har endnu et barn, som ikke har handicap. Ved opstart i projektet har familien haft en børnehandicapsag i 1 år.	68/56	10/2
Familien har et barn med fysiske og psykiske handicap. Barnet er 10 år ved projektets opstart. Familien har tre andre børn uden handicap. Ved opstart i projektet har familien haft en børnehandicapsag i 7 år.	52/64	1/1
Familien har et barn med psykisk handicap, som ved projektets opstart er 15 år. Familien har endnu et barn med handicap. Ved opstart i projektet har familien haft en børnehandicapsag i 8 år.	36/36*	8/9*
Familien har et barn med psykisk handicap, som er 14 år ved projektets opstart. Ved opstart i projektet har familien haft en børnehandicapsag i 10 år. Familien har endnu et barn uden handicap.	40/40*	0/8*
Familien har et barn med fysisk handicap, som er 10 år ved projektets opstart. Barnet har haft en børnehandicapsag i 10 år. Familien har ikke flere børn.	28/12	10/10

Note: *For de respondenter, der ikke har besvaret slutmålingen, er midtvejs indsat.

Figur A1: Betydning af barnets handicap for forældrenes ansættelsesforhold ved baseline, opdelt på gruppe. Procent

Note: Signifikanstest er foretaget ved t-test og viser, om forskelle mellem grupperne er signifikant. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001. Forældrene kan have sat kryds i flere felter.

Tabel A8: Typer af underretning, opdelt på gruppe og projektår. Procentuel fordeling

		2016	2017	2018
Tættere på Familien	Grøn	43 %	38 %	46 %
	Gul	37 %	38 %	39 %
	Rød	20 %	23 %	16 %
Kontrolgruppe	Grøn	36 %	38 %	41 %
	Gul	39 %	34 %	44 %
	Rød	25 %	29 %	14 %

Note: 2019 er ikke medtaget, da data kun dækker 1. og 2. kvartal

Bilag 1: Metodebilag

1.1 Baggrundskarakteristika

Vi har indsamlet baggrundsoplysninger på familierne, der dels anvendes til at undersøge, om randomiseringen er lykkedes, og dels indgår som kontrolvariable i analyser af effektstørrelserne.

Alle analyser med socioøkonomiske baggrundsoplysninger er baseret på familiens selvrapportering af uddannelsesniveau og indkomst. De er efterfølgende slået sammen til et samlet mål for socioøkonomi, der er rangeret fra 0-100. Der er 24 familier i alt, der ikke har oplyst *enten* uddannelse eller indkomst. Det synes rimeligt at antage en lineær sammenhæng mellem uddannelsesniveau og indkomst, hvilket en estimation af den statistiske sammenhæng støtter. Derfor er data imputeret via en lineær regression mellem uddannelse og indkomst, således at manglende værdier på én af de to variable erstattes med den forudsagte værdi baseret på regressionen. Herved minimeres frafaldet i de analyser, der inkluderer socioøkonomi som kontrolvariabel.

1.2 Økonomisk analyse

Beregning af økonomi

- De rammefinansierede/forfinansierede udgifter er medtaget for hver enkelt person.
- I udgiften medtages både faktisk økonomi og "pseudo" økonomi (den økonomi som er forfinansieret).
- Det betyder, at taksterne for de rammefinansierede tilbud er medregnet for alle personer. Der er ikke taget højde for effekt fra statsrefusion.
- Økonomien beregnes, før der er hjemtaget statsrefusion (både 50 % refusion til §41/42 og refusion for de dyre enkeltsager).
- For at undgå for store udsving i indsatsniveauet anvendes den samlede udgift for et år per barn.
- Hvis et barn er blevet målgruppeafklaret til voksenområdet eller er fraflyttet kommunen, er udgiften fremskrevet ved overgangen/flytningen. Det sikrer, at gennemsnittet ikke falder kunstigt ved en overgang. Årsagen til, at det er udgiften ved overgangen, der er fremskrevet, og ikke den faktiske udgift på voksenområdet, skyldes, at vi medregner udgiften ved samme serviceniveau. Hvis barnet ikke længere har behov for støtte, fremskrives udgiften ikke.

Analyse af økonomi

I analyser af økonomien for de to grupper laves en summering for den samlede årlige udgift x for henholdsvis TPF og Kontrolgruppen. De to grupper indeholder p individer i TPF og q individer i kontrolgruppen.

Den samlede økonomi for TPF X_{TPF} og kontrolgruppen $X_{Kontrolgruppe}$ er givet ved:

$$X_{TPF} = \sum_i x_i t_0 \quad X_{Kontrolgruppe} = \sum_j x_j t_0$$

$$\text{For } i = [1, 2, 3, \dots, p]$$

$$\text{For } j = [1, 2, 3, \dots, q]$$

Den gennemsnitlige udgift er herefter givet ved:

$$\bar{X}_{TPF} = \frac{X_{TPF}}{p}$$

$$\bar{X}_{Kontrolgruppe} = \frac{X_{Kontrolgruppe}}{q}$$

Økonomien er først udregnet for baselineperioden t_0 , der er defineret som året inden den specifikke person blev udtrukket til TPF eller kontrolgruppe. Som det fremgår af tabel B1, er der forskel på den gennemsnitlige udgift på tidspunktet t_0 mellem TPF og kontrolgruppen. For at tage højde herfor, beregner vi den gennemsnitlige *udvikling* per enhed i de to grupper. Med andre ord fikserer vi udgangspunktet, og sammenligner derefter udviklingen i TPF og kontrolgruppen efter første år (t_1) andet år (t_2) og tredje år (t_3):

Den gennemsnitlige udvikling er givet ved:

$$\Delta \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_1} = \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_1} - \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_0}$$

$$\Delta \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_2} = \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_2} - \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_0}$$

$$\Delta \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_3} = \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_3} - \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_0}$$

For individer med udtrækning i efteråret 2016 er t_0 (baseline) regnskabsåret 2016, t_1 er 2017, t_2 vil være 2018 og t_3 vil være regnskabsår 2019.

Tabel 1B: Økonomiske beregninger

	t_0 (2016)	t_1 (2017)	t_2 (2018)	t_3 (2019)
Gennemsnit for TPF ($\bar{X}_{TPF,t_i}$)	285.573	277.824	316.479	335.376
Gennemsnitlig udvikling for TPF ($\Delta \bar{X}_{TPF,t_i}$)	-	-7.749	30.906	49.803
Gennemsnit for kontrolgruppe ($\bar{X}_{Kontrolgruppe,i}$)	249.257	261.091	301.487	319.543
Gennemsnitlig udvikling for kontrolgruppe ($\Delta \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_i}$)	-	11.834	52.230	70.287
Besparelse $_{t_i}$ for TPF per enhed i udgifter til familier ($\overline{Besparelse}_{t_i} = \Delta \bar{X}_{TPF,t_i} - \Delta \bar{X}_{Kontrolgruppe,t_i}$)	-	-19.583	-21.324	-20.484
Årlig for TPF i udgifter til familier ($\overline{Besparelse}_{t_i} \cdot p$)	-	-4.680.446	-5.096.524	-4.895.678
Akkumuleret besparelse i udgifter til familier	-	-4.680.446	-9.776.970	-14.672.648
Samlede omkostninger til projektet		8.400.000		
Samlet besparelse i projektperioden		-6.272.648		

Den beregnede besparelse hviler på en antagelse om, at udgifterne til familierne i TPF ville have fulgt den gennemsnitlige udvikling i kontrolgruppen, hvis ikke de havde modtaget indsatsen i TPF.

Vi har gennemført separate analyser for individer, der er udtrukket senere. I disse analyser genfindes konklusionerne ikke, men der skal tages forbehold for, at populationerne er små, hvor der eksempelvis samlet er udtrukket 29 ekstra enheder til TPF i løbet af projektperioden. Det medfører, at enkelt-sager med svingende udgifter påvirker de løbende gennemsnit uforholdsmæssigt, og de statistiske analyser rapporteres derfor ikke.